

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
„СОЛИДАРНОСТ“ У КРАГУЈЕВЦУ ЗА 2023. ГОДИНУ**

К р а г у ј е в а ц, фебруар 2024. године

САДРЖАЈ

ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД "СОЛИДАРНОСТ"

I УВОД

1.Предмет извештавања.....	3
2.Основа за израду извештаја о раду	5
3.Основна социо економска обележја града Крагујевца.....	6

II КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД "СОЛИДАРНОСТ"

1.Организација рада Центра.....	11
2.Запослени у Центру.....	11
3.Услови рада.....	13
4.Техничка опремљеност Центра.....	13
5.Обука и усавршавање запослених.....	14

III КОРИСНИЦИ ПРАВА И УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

1.Корисници услуга.....	17
2.Заступљеност деце.....	19
3.Заступљеност пунолетних корисника.....	24
4.Заштита жртава породичног насиља.....	29
5.Социо-материјално угрожена лица.....	33

IV ОСТАЛИ СТРУЧНИ ПОСЛОВИ

1.Остали стручни послови.....	37
2.Услуге у локалној заједници.....	38
3.Сарадња са локалном самоуправом и другим институцијама.....	39
4.Аналитичко-истраживачки рад.....	40

V

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	40
--------------------------	----

**ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ
РАД "СОЛИДАРНОСТ"**

Центар за социјални рад	„Солидарност“ у Крагујевцу		
Директор	Предраг Ивковић, дипл.правник		
Општина (и округ)	Крагујевац	Шумадијски	Централна Србија
е-маил	kragujevac.csr@minrzs.gov.rs		
Адреса и поштански број	Светозара Марковића бр. 43, 34000 Крагујевац		
Телефони	034/332-627, 034/332-620, 034/334-674		
Година оснивања ЦСР	1961		

I УВОД

- **Предмет извештавања**

Центар за социјални рад је установа социјалне заштите са јавним овлашћењима која одлучује о остваривању права корисника утврђених Законом о социјалној заштити и коришћењу услуга социјалне заштите, које обезбеђује Република Србија, локална самоуправа и врши друге послове утврђене законом и прописима.

Центар за социјални рад, у складу са актима града Крагујевца учествује у пословима планирања и развоја социјалне заштите локалној заједници, иницира и развија превентивне и друге програме који доприносе задовољавању индивидуалних и заједничких потреба грађана у области социјалне заштите.

Јавна овлашћења Центар за социјални рад "Солидарност" реализује кроз примену следећих закона, подзаконских аката, одлука, стратегија и осталих прописа:

- Закона о социјалној заштити ("Службени гласник РС", бр. 24/11 и 117/2022-одлука УС) ;
- Породичног закона РС (Сл.гласник РС бр.1/2005, бр.72/2011- др.закон и 6/2015) ;
- Кривичног законика- ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005;107/2005; 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 і 108/2014,94/2016 и 35/2019);
- Закона о прекршајима ("Сл. гласник РС", бр. 65/2013 і 13/2016, 98/2016- одлука УС, 91/2019,91/2019-др.закон и 112/2022 – одлука УС);
- Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица-; ("Сл. гласник РС", br. 85/2005);
- Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91, 71/94, 79/2005- др.закон,81/2005-исправка др.закона,83/2005-исп.др.закона и 83/2014 – др.закона);
- Закона о спречавању насиља у породици(Службени гласник РС бр.94/2016.);

- Закона о финансијској подршци породици са децом ("Сл. гласник РС", бр. 113/17; 50/2018, 46/2021-одлука УС,51/2021-одлука УС,53/2021-одлука УС,66/2021 И 130/2021),
- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 , 149/20 у 118/2021),
- Закона о заштити података о личности (Сл.гласник РС бр.87/2018),
- Закона о социјалној карти (Сл.гласник РС бр.14/2021),
- Закон о родној равноправности (Сл.гласник РС бр. 52/2021),
- Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад („Сл.гласник РС“, бр.59/2008, 37/2010, 39/2011 -др.правилник, 1/2012 – др.правилник, 51/2019, 12/2020 и 83/2022);
- Правилника о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити (Службени гласник РС", бр. 42/2013, 53/2013),
- Правилник о стручним пословима у социјалној заштити („Службени гласник РС „ бр.1/2012 и 42/2013),
- Уредба о прибављању и уступању података о чињеницама о којима се води службена евиденција(Службени гласник РС « број 56/2017),
- Одлуке о социјалној заштити Града Крагујевца-("Службени лист Града Крагујевца бр.16/2011,3/2016,34/2018,38/20,7/2021),
- Статута Центра за социјални рад"Солидарност";
- Стратегије развоја социјалне заштите града Крагујевца за период 2021-2025.и осталих актуелних стратегија од националног значаја;

У вршењу јавних овлашћења Центар за социјални рад, као основна установа социјалне заштите и као орган старатељства у оквиру поверених послова, врши јавна овлашћења и обезбеђује остваривања права од општег интереса.

У вршењу јавних овлашћења Центар у складу са законом ради на:

- ✓ остваривању права на материјално обезбеђење,
- ✓ остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица,
- ✓ остваривању права на увећан додатак за помоћ и негу другог лица,
- ✓ остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад,
- ✓ остваривање права на смештај у установу социјалне заштите,
- ✓ остваривање права на смештај одраслог лица у другу породицу,
- ✓ хранитељству,
- ✓ усвојењу,
- ✓ старатељству,
- ✓ одређивању и промени личног имена детета,
- ✓ мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права,
- ✓ мерама корективног надзора над вршењем родитељског права,
- ✓ спроводи поступак посредовања – медијације у породичним односима (мирење и нагодба),
- ✓ доставља налаз и стручно мишљење, на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права,
- ✓ доставља, на захтев суда, мишљење о сврсисходности мере заштите од насиља у породици коју је тражио други овлашћени тужилац,
- ✓ пружа помоћ у прибављању потребних доказа суду пред којим се води поступак у спору за заштиту од насиља у породици,

- ✓ спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и старатеља;
- ✓ врши попис и процену имовине лица под старатељством,
- ✓ сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога,
- ✓ спроводи медијацију између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела,
- ✓ подноси извештај о испуњењу васпитног налога јавном тужиоцу, односно судији за малолетнике,
- ✓ присуствује, по одобрењу суда, радњама у припремном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела (аслушање малолетног учиниоца кривичног дела, аслушање других лица), ставља предлоге и упућује питања лицима која се аслушавају,
- ✓ доставља мишљење суду пред којим се води кривични поступак против малолетника у погледу чињеница које се односе на узраст малолетника, затим, чињеница потребних за оцену његове зрелости испитује средину и прилике под којима малолетник живи, и друге околности које се тичу његове личности и понашања,
- ✓ присуствује седници већа за малолетнике и главном претресу у кривичном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела,
- ✓ обавештава суд надлежан за извршење заводске васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника,
- ✓ стара се о извршењу васпитних мера посебних обавеза,
- ✓ проверава извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојитеља или старатеља и указује им помоћ у извршењу мере,
- ✓ проверава извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен,
- ✓ спроводи васпитну меру појачаног надзора од стране органа старатељства тако што се брине о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи,
- ✓ стара се о извршењу васпитне мере појачаног надзора уз обавезу дневног боравака у установи за васпитавање и образовање малолетника,
- ✓ доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера о чијем се извршењу стара,
- ✓ предлаже суду доношење одлуке о трошковима извршења васпитних мера идр.

• **Основа за израду Извештаја о раду**

Основа за израду годишњег Извештаја о раду Центра за 2023. годину чине званични статистички подаци који говоре о демографским кретањима у Крагујевцу, статистички подаци Центра о корисницима и пруженим правима, мерама и услугама социјалне и породично правне заштите, План рада Центра за социјални рад за 2023.годину, као и извештаји руководиоца стручних служби Центра и остали статистички подаци из стручне литературе. У циљу стицања увида у трендове кретања броја корисника у области социјалне заштите и сагледавања потреба корисника и капацитета Центра да задовољи те потребе, поред података из 2023.године, приказани су и индикатори из претходних година.

Годишњи извештај намењен је Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарству за бригу о породици и демографију, Републичком

заводу за социјалну заштиту, граду Крагујевцу, корисницима као и свим заинтересованим за област социјалне заштите.

Извештај ће разматрати Управни одбор Центра за социјални рад, као и Скупштина града Крагујевца.

Основна социо-економска обележја града Крагујевца

- Процењен број становника Републике Србије у 2022. години износи 6 664 449 (процене су засноване на резултатима Пописа становништва, домаћинстава и станова 2022.године и резултатима годишње статистике природног кретања и унутрашњих миграција становништва).¹
- Посматрано по полу, 51,4% чине жене (3 423 627), а 48,6% мушкарци (3 240 822).
- Према подацима виталне статистике у 2022. години, стопа природног прираштаја износи -7,0‰. Стопа наталитета је 9,4‰, а стопа морталитета 16,4‰.
- Сви релевантни показатељи о становништву, као и процене становништва, израчунати су на основу овако исказаних података.
- У међупописном периоду 2011–2022, удео становништва млађег од 15 година и старијег од 65 година у укупном становништву кретао се следећом динамиком: проценат младих (0–14) остао је на истом нивоу, 14,4%, док је проценат старијих од 65 порастао са 17,3% (2011) на 22,0% (2022).
- Контингент становништва старости 15–64 године је опао са 68,3% (2011) на 63,6% (2022).
- Просечна старост становништва Републике Србије порасла је са 42,1 (2011) на 43,8 година (2022).
- Дужина очекиваног трајања живота се у периоду 2011–2019.просечно годишње повећавала за око 0,2 године код оба пола. Услед пандемије коронавируса, због повећаног нивоа смртности, у 2020. И 2021. години дошло је до смањења очекиваног трајања живота, док је у 2022. години поново забележен пораст, што представља повратак на ниво пре пандемије (73,0 година за мушкарце и 78,1 годину за жене).
- Стопа наталитета је у 2011. износила 9,0‰, а у 2022. години 9,4‰.
- Удео жена у фертилном периоду у укупном становништву опао је са 22,6% (2011) на 21,2% (2022). Просечна старост мајке при рођењу првог живорођеног детета је са 27,5 година (2011) порасла на 28,9 (2022), док је тај однос при рођењу укупно живорођене деце 28,7 (2011) односно 30,3 године (2022).
- Стопа смртности је порасла са 14,2 на 16,4 умрлих на 1 000 становника. Водећи узроци смрти су, како код мушког тако и код женског становништва, болести система крвотока, неоплазме и болести које могу да се доведу у везу са коронавирусом.
- У Републици Србији, у периоду јануар–децембар 2022. године, број живорођених је износио 62 250. У односу на исти период претходне године, када је број живорођених износио 62 062, бележи се раст од 188 односно за 0,3%.

---

¹ Републички завод за статистику

- Број умрлих у Републици Србији у периоду јануар–децембар 2022. године износио је 110 839 и, у односу на исти период претходне године, када је број умрлих био 135 901, бележи се пад од 25 062 или за 18,4%.
- Статистика бракова у 2022. години бележи пораст броја закључених бракова од 0,2% у односу на 2021. годину, односно пораст са 32 757 у 2021. години на 32 821 закључених бракова у 2022. години. Просек година старости приликом ступања у брак за жене износи 31 годину, а за мушкарце 34 године. У 2022. години број разведених бракова показује пораст од 0,2% у односу на претходну годину и износи 9 813 разведених бракова. Просек година старости приликом развода брака за жене је 41 година, а за мушкарце 45 година. Просечно трајање разведеног брака за 2022. годину износи 13,8 година. У периоду 2011–2022. године, број закључених бракова на 1 000 становника је у благом паду. У периоду 2011–2022. године, број разведених бракова на 1 000 становника је у порасту. Број разведених бракова на 1 000 становника у 2022. години износи 1,5 и у порасту је у односу на 2011. годину, када је износио 1,1 на 1 000 становника.
- Крагујевац је највеће насељено место и управно-административни центар Шумадијског округа. Шумадијски управни округ се налази у централном делу Републике Србије и простире се на 2.387 km². Обухвата један град и шест општина са укупно 271.031 становника (Попис 2022 г.).² Број домаћинстава 97.204 и 146.817 станова.
- Територија града Крагујевца обухвата површину од 835km², од чега 534km² или 63,9% припада руралном подручју, а 301km² или 36,1% територије припада урбаној зони.
- На основу резултата пописа из 2022. године, број становника бележи смањење, тако да на територији града Крагујевца има 171.437 становника или 7.980 становника мање у односу на попис из 2002. године.³ У укупном броју становника Србије и даље се налази на четвртом месту у Републици.
- Од укупног броја становника, жене су заступљене са 51,8% (88735), а мушкарци са 48,2% (82702). Број становника града Крагујевца чини 62,8% укупног броја становника Шумадијске области.
- Према подацима Виталне статистике РЗС, у 2023 години на подручју града Крагујевца је рођено 2585 лица а умрло 2932 лица, чиме је настављен тренд негативног прираштаја. На територији града Крагујевца више од две и по деценије, тачније од 1993. године је присутан негативан природни прираштај становништва, са тенденцијом раста.⁴

- **Становништво према старосним групама и полу**⁵

2022

Ж

М

² Витална статистика РЗС

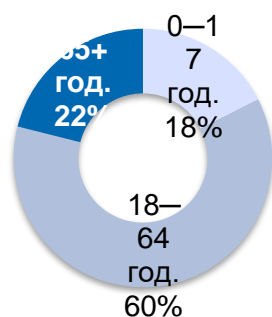
³ ДевИнфо Србија октобар 2023

⁴ Витална статистика РЗС

⁵ РЗС ДевИнфо, јануар 2024. година

Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	11646	5933
Деца старости 7—14 година (узраст основне школе)	13592	6975
Деца старости 15—18 година (узраст средње школе)	7161	3537
Деца старости 0—17 година	30585	15546
Број младих (15—29 година)	26727	13348
Радни контингент становништва (15—64 година)	108728	53283
Укупан број становника	171437	82702

- Статистички подаци Републичког завода за статистику показују да је настављено смањивање заступљености малолетних лица. Према проценама РЗС, у 2022.години малолетна лица чине 18% укупног броја становника, док су према попису из 2011.били заступљени са 19% .
- Заступљеност радног контингента становништва (18-64 године), у 2022.години је са 64%.
- Настављен је тренд повећања заступљености лица старијих од 65 година - 21% (у 2021.години -21% а 2011.год.16%). Као и цела Србија тако и становништво града града Крагујевца прогресивно стари и тај тренд се наставља. Повећање броја старачких домаћинстава је тренд на који у наредном периоду треба обратити посебну пажњу. Подршку и помоћ треба усмерити ка угроженим старачким сеоским домаћинствима до којих, по правилу помоћ најспорије стиже и који су најмање видљива категорија становништва.

Извор: Витална статистика, РЗС

- Повећава се и просечна старост становништва, по процени РЗС у 2022.години износи 43 године (41,8 у 2011.години), чиме град Крагујевац постаје један од градова које одликује дубока демографска старост. Посматрано по полу, жене су старије (42,8 године) у односу на мушку популацију (40,7 године).

- Број закључених бракова у у 2023 години бележи раст у односу на претходне три године. Закључено је 968 брака, док је у 2022 години 874 бракова.⁶
- У 2022.години евидентирано 59.659 запослених лица, од тога 28697 жена (2022 г. – 60.107, 2021 години 58.869, 2020 години 57.006 , 2019.години 55.627), што је 34,8% укупног броја становника града Крагујевца .
- После периода константног раста броја незапослених лица, од 2019.године бележи се његов пад. Овај тренд настављен је и у 2023. години а на евиденцији незапослених НСЗ Филијале Крагујевац на дан 01.01.2023.г. је 14189 незапослених лица а на дан 31.12.2023.г. регистровано је 11949 лица (2022-14237) лице, што је за 2288 мање у односу на 2022 годину. Од укупног броја незапослених лица у 2023.години, 7.082 су жене, што је 59%. Највећи број незапослених евидентиран је у старосној групи преко 50 година, укупно 5135, од тога 3.072 су жене.

Регистровани незапослени према полу

- У погледу стручне спреме незапослених лица, евидентирано је:

- 3.303 лица без занимања и стручне спреме(I и II степен),
- 2.724 лица са другим и III степеном стручне спреме,
- 4.162 лица са IV и V степеном стручне спреме,
- 1.760 лица са VI и VII степеном стручне спреме.

У укупном броју незапослених лица, 1.939 су младе особа до 30 година, 2.195 су особе старости до 40 година, 2680 особе старости до 50 година и 5.135 лица старости преко 50 година. До запослења најтеже долазе лица старости 55 и више година (43%).

Оцена сиромаштва методом мапирања сиромаштва према последњим познатим подацима за Крагујевац износи 23,8%.⁷ У ризику од сиромаштва и социјалне искључености су највише изложена незапослена лица, самохрани родитељи, особе које живе саме, деца и млади, Роми, особе са високим степеном инвалидитета и остареле особе без средстава за живот и минималним пензијама.

- **Према евиденцији Основног суда у Крагујевцу**, у извештајном периоду евидентирано је 370 тужби за развод брака (2022. -321 тужба, 2021 - 309 тужби,2020-580 тужби, 602 тужбе у 2019.год.).
- **У области друштвене бриге о деци**, у граду Крагујевцу је током 2023. године право на дечији додатак остварило укупно 2121 породица, односно 4075 деце (2022.г.- 2078, 2021- 2304 корисника за 4538 деце). Од укупног броја деце, корисника права на дечији додатак, 321 дете са сметњама у развоју (2022- 221, 2021-210 деце је са сметњама у развоју). Укупан број признатих права на родитељски додатак у 2023.години за прво, друго, треће и четврто дете је 1582.
- **Укупан број корисника пензија** које исплаћује РФПИО-Филијала Крагујевац (Шумадијски регион) на дан 31.12.2023.године је 67.092. Од укупног броја корисника пензија 43.726 је са подручја Крагујевца, што је за 539 корисника више у односу на 2022.годину. У односу на укупан број пензионера, 65% је са подручја града Крагујевца.⁸
  - **Категорија запослених: 37.906 корисника пензија**, од тога: инвалидских-4743, старосних 26704, породичних- 6459 корисника.

⁶ ГУ за друштвене делатности града Крагујевца

⁷ РЗС ДевИнфо

⁸ РФ ПИО Филијала Крагујевац

- **Категорија самосталне делатности:** 2.807 корисника, од тога: инвалидских- 389 корисника, старосних-2038 корисника пензија, породичних- 380 корисника;
- **Категорија пољопривредника:** 2.209 корисника, од тога: инвалидских- 192, старосних- 1838, породичних- 179 корисника.
- **Војни пензионери:** 804 корисника, од тога : инвалидских-121, старосних-438, породичних -245 корисника.⁹
- Према подацима ПИО Филијала Крагујевац износ минималне пензије – из фонда запослених за децембар 2023.године за категорију запослених износи 22.222,95 динара. Минимална пољопривредна пензија износи 16.757,26 динара.
- Укупан број пензионера са најнижим пензијама за Шумадијски округ за децембар месец 2023.године је 15692 (36%).

У граду има 11 насеља настањених Ромима, од тога пет су подстандардна, нехигијенска насеља неусловна за становање.

Према последњем попису становника из 2011. године у Крагујевцу живи 1.444 Рома, од тога 733 жена. Према подацима ромских невладиних организација, на крагујевачком подручју живи знатно већи број ове популације. На евиденцији Центра евидентиран је мали број припадника ромске националности, мада је број корисника ове националности знатно већи.

- Повећане су и просечне зараде у Крагујевцу у односу на 2022 годину: закључно са новембром 2023.године просечна нето зарада је 84.755,00 динара. У односу на просечну нето зараду на нивоу Републике (89.956,00 динара), просечна нето зарада Крагујевца нижа је за 5.201,00 динара. Просечна нето зарада за Београд у новембру месецу износила је 115.317,00 динар, што је 30.562,00 динара више у односу на нето зараду у Крагујевцу.

• ОСТАЛЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРАДА

На територији Града, поред Центра постоје следеће установе социјалне заштите: Центар за развој услуга социјалне заштите "Кнегиња Љубица", Центар за усвојење и породични смештај, Завод за смештај одраслих лица "Мале Пчелице", Установа за смештај одраслих и остарелих лица.

За рад Центра, присуство осталих установа и служби социјалне заштите има вишеструки значај, јер се непосредније и лакше организује социјална заштита угрожених корисника. Осим тога, установе социјалне заштите су носиоци и отворених облика заштите и разних активности које дају посебан квалитет остваривању социјалне заштите на територији града Крагујевца.

Броју и квалитету услуга социјалне заштите доприносе и друштвено хуманитарне организације и невладине организације које делују на овој територији (Црвени крст, Добротфорни фонд српске православне цркве"Човекољубље", Коло српских сестара, "Оаза сигурности", Центар за самостални живот особа са инвалидитетом Крагујевац, Удружење особа са аутизмом и друге). На територији Града постоје ромске организације/удружења (Образовно културна заједница "Романипен, Удружење Ромско-српског пријатељства "Стабло, Ромски информативни центар, Ромско – културно просветни центар, Рома центар, Пуранором, Интерактивни-глобал центар),

⁹ Подаци на дан 31.12.2023.г.

које својим активностима доприносе већем степену социјалне заштите својих суграђана.

II. КАПАЦИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

1. Организација рада

Организација рада у Центру успостављена је Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад и Правилником о унутрашњој организацији са описом послова и систематизацијом радних места, у оквиру унутрашњих организационих јединица:

- Служба за заштиту деце и младих;
- Служба за заштиту одраслих и старих;
- Служба за правне послове, са пријемном канцеларијом и канцеларијом за материјална давања ;

У оквиру Службе за правне послове, формиране су:

* Канцеларија за материјална давања,

* Пријемна канцеларија;

- Служба за финансијско – административне и техничке послове

- Центар реализује и **послове планирања и развоја**, реализује их социолог у сарадњи са осталим службама.

У циљу повезивања и интегрисања служби, правовременог обавештавања и координације између појединаца и организационих јединица у вршењу јавних овлашћења, у Центру су формирана стална и повремена стручна и саветодавна тела:

Стална тела су:

-Колегијум руководиоца,

-Колегијум службе,

-Стална Комисија органа старатељства (Комисија за попис и процену вредности имовине штићеника).

-Интерни тим за насиље.

Повремена тела су:

Стручни тимови,

Активи стручних радника,

Комисије.

2. Запослени Центра

У 2023.години Центар је ангажовао 64 радника, од којих 60 на неодређено време и 4 на одређено време.

Укупан број запослених радника према статусу запослених и извору финансирања на дан 31.децембар 2023.			
Статус запосленог	Финансира		Укупно радника
	Република	ЛС	
Радни однос заснован на неодређено време	49	11	60
Радни однос заснован на одређено време	4	-	4
Ангажовање на основу уговора о делу и ауторском делу		0	0
УКУПНО	53	11	64

Из средстава Републике финансирано је 60 радника на неодређено, од тога 49 радника на неодређено време из буџета РС, док је локална самоуправа финансирала 11 радника. У погледу родне структуре од укупног броја запослених, 16 су мушког (26,6%) а 44 женског пола (73,4%).

У погледу старосне структуре запослених на неодређено време, 21,6 % запослених су старости у распону од 50-59 година, 23,3% старости од 40-49 година, 23,3% старости од 30-39 година, 21,6% старости од 60-64 година, док је 3,3% старости до 29 година.

Током 2023.године, реализован је пријем два стручна радника, правник и водитељ случаја на основу добијене сагласности Министарства.

На основу добијене сагласности у 2023.години Центар није попунио радно место социолога, одласком запослене у старосну пензију 2022.године.

На дан 31.12.2023.године Центар нема на чекању захтеве за добијање сагласности за попуњавање радних места.

Структура укупног броја запослених радника према стручном профилу и врсти послова и радном статусу 31.12.2023 (град и министарство)

Стручни радника	профил	Облик ангажовања			Укупно
		неодређено време	одређено време	Ангажовање на обављању привремених и повремених послова	
Директор			1		1
Дипл.социјални радник		14	1	0	15
Социјални радник		1	0	0	1
Психолог		10	1	0	11
Педагог		3	1	0	4
Специјални педагог		2	0	0	2
Андрагог		1	0	0	1
Социолог		3	0	0	3
Правник дипл.		8	0	0	8
Правник		4	0	0	4
Дипл.економиста		3	0	0	3
Економиста		4	0	0	4
Друго		7	0	0	7
УКУПНО		60	4	0	64

Радним односом на одређено време ангажовано је четири (4) радника, од којих су:

- један радник - породилско одсуство,
- један радник - замена запослене којој мирује радни однос,
- један запослени (ВСС дипл.педагог) по основу Споразума о упућивању запослених са КиМ и
- директор.

Број запослених стручних радника у Центру је недовољан у односу на велики број захтева за рад, велики број корисника и прописане стандарде рада. Због повећаног обима посла и сложених проблема већине породица са којима се ради (повера деце у бракоразводним поступцима, пријаве за насиље, велики број малолетних преступника,

материјално угрожених...) са постојећим бројем стручних радника се тешко обављају сви задаци у задатим роковима и по свим предвиђеним стандардима. Сваки стручни радник је у 2023 години имао у просеку око 400 корисника, што превазилази све стандарде и нормативе рада у земљама региона.

Применом Закона о спречавању насиља у породици и партнерским односима у 2017. години, Закона о социјалној карти и др. дошло је до повећања обима посла. Сложене и обимне процедуре и поступци на овим предметима додатно су оптеретили рад стручних служби.

3.Услови рада

Укупна површина пословног простора Центра, приземља и два спрата је 1.117,62 м². Центар располаже са 45 канцеларија и 2 мање сале.

Због ограниченог простора за рад запослених, недовољног простора за смештај архиве, због непостојања приступа згради особама са инвалидитетом, недовољног простора за реализовање активности, Центар је уназад неколико година покретао код надлежних градских и државних институција иницијативу за реновирање зграде и унапређење укупних услова рада.

Новембра месеца 2019.године Центар је добио обавештење од Градске управе за инвестиције да је пројекат реконструкције објекта предвиђен одлуком Владе Републике Србије и да ће бити финансиран од стране Канцеларије за јавна улагања. Припремљена је тендерска документација за поступак јавне набавке за избор извођача за реконструкцију објекта.

Нажалост, ни у 2023.години се није започело са планираним активностима, упркос отежаном функционисању запослених на пружању заштите корисницима.

Техничка опремљеност Центра

Сви стручни радници Центра имају компјутере за рад, са инсталираним електронским програмом „СОЗИС“ са чијом применом се кренуло у извештајној години, а у функцији и нови јединствени рачуноводствени информациони програми .

Комуникација са корисницима и осталим грађанима је обезбеђена, свака канцеларија има телефон, све службе имају мобилне телефоне, које користе стручни радници.

Центар располаже потребном опремом за организовање стручних скупова и семинара (видео-бим, флип-чарт, пројектор, лап-топ). Зграда је обезбеђена видео надзором и клима уређајима.

Увођење Е – управе омогућило је запосленима у Центру да одређену документацију, неопходну за одлучивање о правима, могу прибављати електронским путем уз претходну сагласност корисника. Центар је и у 2023.години наставио са прибављањем података електронским путем у поступцима остваривања права и услуга корисника.

У 2023.години Центар са применом Закона о социјалним картама решавао је пристигле нотификације о корисницима у Регистру социјална карта . Сврха примене Закона о социјалним картама је постигнута јер су обједињени подаци о корисницима и у неким деловима су и унапређени, не само унутар ресорног министарства, већ и са свим другим базама од Централног регистра становништва, МУП-а, ПИО фонда, Националне службе за запошљавање, Пореске управе до Геодетског завода. Стим у вези, намеће се потреба набављања адекватне информатичко-техничке опреме, јер нови стандарди који се постављају захтевају новију опрему (рачунаре са оперативним системом верзије Windows 10, скенере, штампаче) а све у циљу бољег и ефикаснијег

рада заснованог на принципима дигитализације и електронског пословања. За потребе запослених у 2023. години набављено је 4 рачунара у вредности од 148.752,00 рсд.

Возни парк

Центар има у власништву четири путничка возила марке: DACIA SANDERO, OPEL ASTRA (2 аутомобила) и FIAT TIPO, који је купљен средствима града крајем 2020. године. Остала три аутомобила су стара више од петнаест година, због чега је неопходна замена новим, препознаје се потреба за набавком теренског возила 4x4.

Једно путничко возило дато је на коришћење Центру за породични смештај и усвојење Крагујевац и два путничка возила Центру за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац.

Информисање

Грађанима Крагујевца и осталим грађанима је до октобра 2023. године био доступан сајт Центра на интернет страници (www.solidarnost.ogr.rs), преко кога су могли да се информишу о актуелним правима и услугама које се реализују, али и да користе образце за остваривање актуелних права, због техничких разлога сајт није више у функцији.

Корисницима је омогућено да се информишу непосредно на огласној табли о потребној документацији о остваривању права и услуга Центра. Информисање јавности је настављено у континуитету, као и претходних година путем медија. Сарадња је остваривана са градским медијима, Крагујевачке новине, као и са националним медијима: Блиц, Новинска агенција Бета, Портал Пресек.

4. Обука и усавршавање радника

Сагласно Закону о социјалној заштити и Правилнику о организацији, нормативима и стандардима рада центара за социјални рад и у извештајном периоду настављено је са континуираном обуком и стручним усавршавањима запослених. Центар је за 2023. годину донео План стручног усавршавања стручних радника и стручних сарадника чиме је обезбедио услове за стицање и обнављање лиценце запослених стручних радника.

Услови за лиценцирање стручних радника прописани су Правилником о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити. Стручни радници Центра имају лиценце за рад на пословима водитеља случаја / супервизора. У 2023. години један стручни радник похађао је програм обуке за вођење случаја у центрима за социјални рад.

Јачање професионалних капацитета запослених у 2023 години било је омогућено у најчешће on-line учешћем на бројним едукацијама, радионицама, округлим столовима и конференцијама.

Током 2023. године стручни радници су узимали учешће на следећим акредитованим обукама:

1. „Успостављање радне алијансе у супервизијском процесу – три стручна радника,
2. „Вођење случаја у центру за социјални рад „- један стручни радник,
3. „Примена стартелства у центрима за социјални рад - улога , обавезе и одговорности водитеља случаја и правника“- четири стручна радника,
4. „Успостављање и развијање услуге породични смештај за одрасла и старија лица и лица са инвалидитетом“- шест стручних радника,

5. „Примена скале за процену функционалне ефикасности корисника и одређивање потребног степена подршке“ - један стручни радник,
6. „Методологија рада са особама са деменцијом“ - три стручна радника,
7. „Поступак заснивања домаћег и међународног усвојења“ - три стручна радника.

Остале обуке, радионице/трибине/дебате/фокус групе/промоције пројекта:

1. Унапређење комуникације, сарадње и изградње партнерских односа са медијима,
2. Заштита података о личности, законодавство и пракса,
3. Јачање капацитета пружаоца услуга и доносиоца одлука из државних институција РС у вези са положајем ЛЦБТ, избеглица, тражилаца азила и особа у покрету,
4. Препознавање и превазилажење синдрома сагоревања и ситуација интензивних осећања у раду са женама и децом са искуством насиља,
5. Спорт и рекреација, фактори унапређења квалитета живота особа са инвалидитетом,
6. Рад са младима под повећаним ризиком од употребе психо-активних супстанци,
7. Добре политике за добро друштво,
8. Међународни дан борбе против насиља над старијима,
9. Координација у заштити жена са инвалидитетом од породичног и партнерског насиља,
10. Програм подршке за мајке и бебе,
11. Ново искуство кандидата за усвојење,
12. Асертивна комуникација –комуникацијске вештине стручних радника,
13. Обележавање Међународног дана жртава трговине људима,
14. Социјална заштита и изазови савременог друштва,
15. Сва су деца иста и сва су деца различита,
16. Примена васпитних налога,
17. АДХД у фокусу - одрасли и адхд,
18. Сензибилизација стручних радника у домену превенције дигиталног насиља,
19. Три породице,
20. Обука платформа „Чувам те“,
21. Континуиране обуке за СОЗИС, по тематским целинама,
22. Како исправно поступити по захтеву за приступ информацијама - корак по корак.

Реализовани округли столови на тему:

1. Социјално предузетништво – проблеми, перспективе развоја,
2. Изазови и искуства у пружању услуге смештаја у прихватлиште,
3. Подршка прихватилиштима за жене жртве насиља у Србији у обезбеђивању веће сигурности и унапређењу квалитета рада,
4. Тромесечни резултати примене модела посредовања у запошљавању жртава насиља у породици у Београду,
5. Програм подршке за развој иновираних услуга за ментално здравље младих,
6. Препознавање и превазилажење синдрома сагоревања и ситуација интензивних осећања у раду са женама и децом са искуством насиља,
7. Кораци укључености,
8. Побољшање положаја жена ОСИ,

9. Дефинисање проблема, проналажење могућих решења и размена искустава у пружању услуге смештај у прихватилиште.

Конференције

1. Фестивал права и социјалне заштите 2023“ ,
2. Поштовање различитости кроз заједничко друштвено деловање,
3. Изазови и могућности у поступку усвојења,
4. Превазилажење неједнакости : одговори теорије и праксе социјалне политике и социјалног рада,
5. Болести зависности - зависност од коцке,
6. Деца у ризику од одрастања,
7. Дани социјалне заштите ,
8. Међународни дан борбе против насиља над старијима,
9. Међународни дан старих,
10. Крагујевац – град по мери сваке породице,
11. Социјална заштита –право на живот у природном окружењу,
12. Међународна конференција о менталном здрављу и добробити деце и младих,
13. Различитост, једнакост, и укљученост.

Стручни скупови/конгреси

1. Регионални форум о зависности и опоравку од дрога, МА социјална радница Центра имала је излагање/презентацију;
2. Октобарски сусрети у Нишу, "НАДЛЕЖНОСТ, ОДГОВОРНОСТ, ГРАНИЦЕ СИСТЕМА", МА социјална радница Центра имала је излагање/презентацију;
3. Актуелни изазови јавног здравља.

Стручни скупови и остали догађај били су пријављени Комори социјалне заштите, тако да су стручни радници могли да учествовањем остваре одређен број бодова, како би могли да обнове своје лиценце за рад. Стручни радници Центра узели су учешће и на Сајму родитељства, на Факултету политичких наука, презентацијом о могућности реализације стручне праксе студената и студенткиња социјалног рада, у акцији „Селу у походе“ у организацији Црвеног крста.

Супервизорке обе Службе редовно су учествовале на супервизијским састанцима. Запослени из Службе за финансијско-рачуноводствене послове током године узимали су учешће везано за правно и економско пословање у јавном сектору .

Карактеристике стручног рада у 2023. години

Због кратких рокова за поступање, великог броја захтева, обавезе вођења прописане евиденције и документације о раду са корисником кроз СОЗИС , сложености и осетљивости проблема корисника, недостатка услуга у локалној заједници, великог броја учешћа стручних радника као представника Центра у судским поступцима, стручни радници Центра су у 2023. години радили под великим оптерећењем.

Током 2023. године су постојале тешкоће везане за поступање стручних радника у једном броју комплексних родитељских спорова, које се огледају кроз: понављање притужби директору Центра и Министарству, слању поднесака другим државним органима, писање медија о појединачним случајевима све у циљу притисака на рад стручних радника... Наведене околности доприносиле су креирању радне атмосфере оптерећене тензијама и психолошким замором. Проблеми нису локалног карактера па је потребно да надлежна министарства која се баве социјалном заштитом, ефикасније делују у оваквим ситуацијама. Потребна је промоција значаја улоге центара за

социјални рад на државном нивоу, како би се спречило даље губљење поверења грађана у делатност.

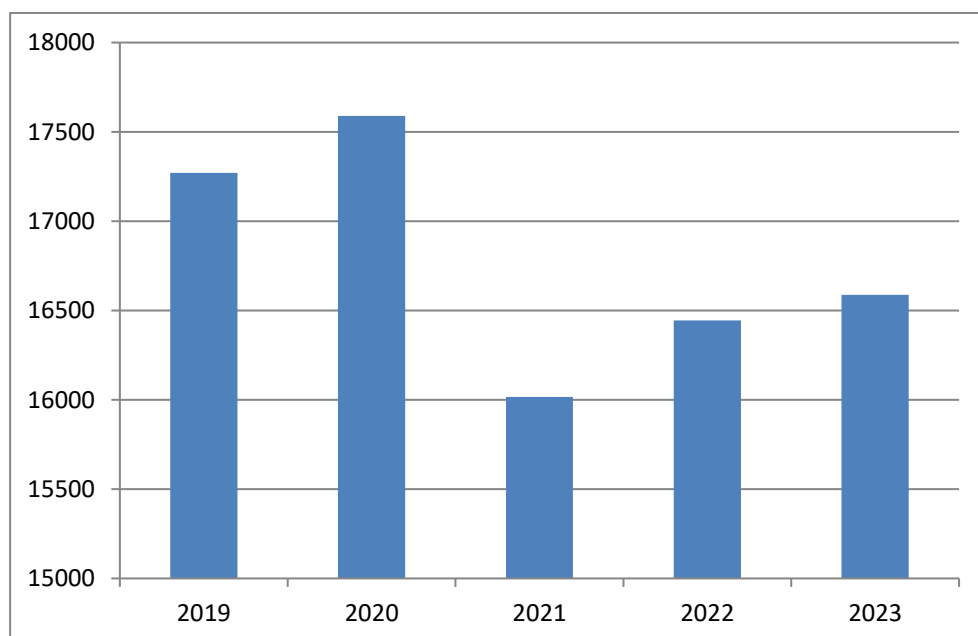
Тешкоће у раду биле су изражене и кроз примену новог јединственог информационог система СОЗИС, што је додатно усложњавало рад са корисницима.

У 2023. години као и протеклих година Центар је поступао по налозима /упутставима Министарства за поједине корисничке групе и поступке (Заштита деце од злоупотребе дечијег рада, заштита деце од дечијих бракова, деце изложене насиљу у породици, вршњачко насиље, извршење, заступање, односно обезбеђивање средстава заличне потребе/ џепарца, поступање у области породично-правне заштите и канцеларијског поступања, допис у вези војних осигураника Републике Црне Горе и др), што је захтевало додатне напоре запослених.

III. КОРИСНИЦИ ПРАВА И УСЛУГА ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

1. Корисници права и услуга

Укупан број корисника Центра у периоду од 2019-2023. год.

Током 2023. године Центар је евидентирао 16.587 корисника из социјално-правне заштите, што представља 9,7% укупног броја становника града Крагујевца. У погледу полне структуре, као и претходних година доминирају особе женског пола 8913 (54%), док су 7.674 корисника мушког пола (46%).

Од укупног броја корисника, 761 корисник социјално правне заштите потиче из сеоских средина (4,5%) а 15.826 (95,5%) из града.

Током 2023. године евидентирано је 21.636 предмета, што је мање за 326 у односу на број предмета у 2022. години (21.962 предмета).

Број корисника социјалне и породично правне заштите у 2023. години показује благу/незнатну тенденцију раста у односу на претходне године. У односу на број корисника у 2022. г. евидентирано је повећање за 142 корисника. Током 2023. године

године евидентирано је 4.908 нових корисника (2022.г.- 3.278,2021.год.-3.506), док је у пасиву одложено 492 корисника. Закључно са 31.12.2023.године евидентирано је 16.095 активних корисника, односно настављен је рад у 2024.години.

Старосна структура корисника у 2023.години

Као и претходних година, у укупном броју корисника социјалне заштите, доминантну групу корисника у 2023.години представљају одрасли корисници(26-64 година) – 44,5%; деца су заступљена са 22%.; са 23% су заступљена старија лица, док је најмање заступљена групација младих, старости од 18-25 година старости-10,4%.

Број корисника према старосним групама:2019-2023.

Старосне групе корисника	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.	2023.г
Деца (0-17)	5024	4919	4406	4344	3660
Млади (18-25)	1363	1380	1273	1222	1706
Одрасли (26-64)	8328	8339	7417	7582	7393
Старији (65 и више)	2555	2951	2920	3297	3828
Укупно	17270	17589	16016	16445	16587

У односу на 2022.годину смањење броја корисника испољено је у старосним групама деце и одраслих, повећање се бележи у старосној групи младих и старијих, укупан број корисника социјалне заштите, повећан је за 142 корисника.

Током 2023.године реализовано је 18.256 (2022-21.166) услуга, мера, стручних поступака и права социјалне и породично правне заштите корисника.

2. ЗАШТИТА ДЕЦЕ И МЛАДИХ

Заштита деце и младих реализована је у оквиру Службе за заштиту деце и младих, са 15 водитеља случаја, 3 супервизора и руководиоца.

Служба за заштиту деце и младих се бави заштитом интереса и права следећих група корисника: деце и младих без родитељског старања, деце која су занемарена или у ризику од занемаривања деце и младих жртава насиља, деце која су жртве трговине људима, деце из породица са поремећеним породичним односима, деце са сметњама у развоју и инвалидитетом, деце и младих са проблемима у понашању и остале групе деце и младих.

Ова Служба је у 2023.години примила 4.291 нових управних и вануправних предмета (2022 - 3.475, 2021-3.493, 2020-3.716; 2019-3.863; 2018-3.636;), што је више за 23,5% више у односу на 2022.годину. У извештајној години је рађено са укупно 6.058 предмета, 1.767 пренетих и 4291 новоевидентираних, што представља око 28% укупног броја предмета. Годишњи просек броја предмета по водитељу износи 404 предмета (2022- 310, 2021 -326, 2020-325; 2019-284 предмета;).

Током 2023. године различитим облицима, мерама и услугама социјалне заштите било је обухваћено 3660 деце, што представља око 10,2% укупног броја деце на територији града Крагујевца. У погледу полне структуре корисника, 1949 су корисници мушког а 1711 женског пола. Током године евидентирано је 1883 нових корисника у овој старосној групи, за 113 деце је престала потреба за радом, па је на дан 31.12.2023.године активно, односно настављен рад са 3547 деце.

У старосној структури деце, као и претходних година, доминирају деца узраста од 6-14 година - 2101 дете (57%), деца од 15-17 година-957 (26%), од 3-5 година- 411 детета (11%), док су у најмањем броју заступљена деца до треће године живота - 191 (6%).

Корисничке групе деце (0-18 година)

ГРУПЕ КОРИСНИКА	2022	2023
Деца жртве насиља и занемаривања	433	408
Деца са неадекватним родитељским старањем	113	106
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	573	491
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	1205	1194
Деца чије су породице корисници НСП и других видова мат. давања	1849	1797
Деца са сметњама у развоју	351	349
Остала деца	330	314

У кретањима броја деце по корисничким групама, посматрано у последње две године, постоје јасни трендови са мањим годишњим одступањима и евидентирају се деца са

више проблема. У највећем броју су заступљена деца из породица која су материјално угрожена, деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом, као и деца чије су потребе у биолошким породицама на различите начине занемарене, односно која су директно или индиректно изложена насиљу у породици.

Деца жртве насиља и занемаривања

У 2023.години евидентирано је 408 деце,жртва насиља и занемаривања, што у односу на претходну 2022.годину (433) представља смањење за 6,1% корисника. У односу на укупан број деце ,корисника Центра, ова група је заступљена са 11,1%.

Током године спроводили су се стручни поступци како са новоевидентираном децом тако и са децом која су на евиденцији из претходне године .

Деца без родитељског старања

Током 2023.године евидентирано је 107 деце без родитељског старања, што у односу на претходну годину представља повећање за 1 корисника. У структури деце без родитељског старања, заступљена су: деца чији су родитељи преминули-11, деца родитеља који су спречени да врше родитељску дужност-49, деца родитеља лишених родитељског права-7,деца напуштена од стране родитеља-33, злоупотреба родитељског старања - 7. Током године евидентирано је 10 нових корисника .

Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом

Старосна структура деце и младих са проблемима у понашању је, према Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица (Члан 3) дефинисана на следећи начин:

„Малолетник је лице које у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило осамнаест година.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Млађе пунолетно лице је лице које је у време извршења кривичног дела навршило осамнаест, а у време суђења није навршило двадесет једну годину .“

У 2023.години евидентирано је 491 малолетно лице са проблемом у понашању, што је за 17% мање у односу на претходну годину.

Током године евидентирано је 90 кривично неодговорних малолетника у сукобу са законом и са проблемима у понашању. У односу на претходне године број ових малолетника бележи смањење. У основи се ради о деци са асоцијалним понашањем, различитим облицима вршњачког насиља деце узраста од 10 до 14 година-сукоб у заједници(физичко насиље, увреде, претње, злоупотреба друштвених мрежа, ситне крађе у школи и сл..

У извештајној години , нарочито после дешавања у Београду, у ОШ В.Рибникар евидентиран је већи број позива од стране МУП, ПУ Крагујевац за присуство саслушањима малолетних лица , а по пријави школа а и школе су наставиле са пријама ка Центру.

Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права

Поступања Центра према овој групи корисника у складу је са Породичним законом. Наиме, Центар има улогу Органа старатељства и циљ му је заштита деце у поступцима

које врше њихови родитељи. У непосредном раду стручни радници раде са родитељима, а деца се укључују у складу са узрастом и врстом проблематике.

На захтев Суда, стручни радници Центра дају процену родитељске подобности и достављају Суду мишљење о подобности родитеља за бригу и старање о деци. У оквиру тог мишљења достављају и предлог модела виђања деце са другим родитељем.

Број новоевидентираних судских захтева за давање налаза и мишљења у родитељским споровима је 493 и већи је за 5,5% у односу на број захтева у 2022. години (467). Од укупног броја поднетих захтева за вршење родитељског права, 123 су споразумни предлози родитеља. Током године реализовано је 3 извршна за 4 деце. Виђање детета са другим родитељем се најчешће реализовало у простору Центра.

Током 2023. године евидентирано је 1.194 деце, од којих су 495 су новоевидентирана деца (2022-1.205, 2021-1275, 2020- 1443 детета). У оквиру ове групе деце, највећи број се односи на децу која су у поступку одређивања начина вршења родитељског права (повера и регулисање виђања са другим родитељем).

Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања

Права на новчану социјалну социјалну помоћ и друге видове материјалне подршке деца остварују у оквиру својих породица. У 2023. години евидентирано је 1.797 деце што је мање у односу на 2022. годину за 2,8 %. Доношење Закона о социјалној карти и рад у Регистру социјална карта, благовременим поступањем дошло је до прекида/престанка права на новчану социјалну помоћ за многе појединце и породице због неиспуњености законских услова.

Деца са сметњама у развоју

Број деце са сметњама у развоју у 2023. години је на нивоу кретања броја деце из предходних година. Током 2023. године евидентирано је 349 деце са сметњама у развоју, што је за два корисника мање више у односу на 2022. годину.

Број новоевидентираних корисника је 64, што је у односу на укупан број у овој групи деце 18 %. Ова деца су доминантно корисници материјалних права. Услуге намењене деци са инвалидитетом и њиховим породицама (осим дневних боравака) услуга лични пратилац, коју путем јавне набавке обезбеђује град Крагујевац.

У структури деце са сметњама у развоју заступљене су следеће групе деце: деца са телесним инвалидитетом- 180, деца са интелектуалним инвалидитетом- 7, са сензорним инвалидитетом - 15, перзавивним развојним поремећајима-58, вишеструким инвалидитетом - 31 и деца са менталним сметњама - 58.

Остала деца

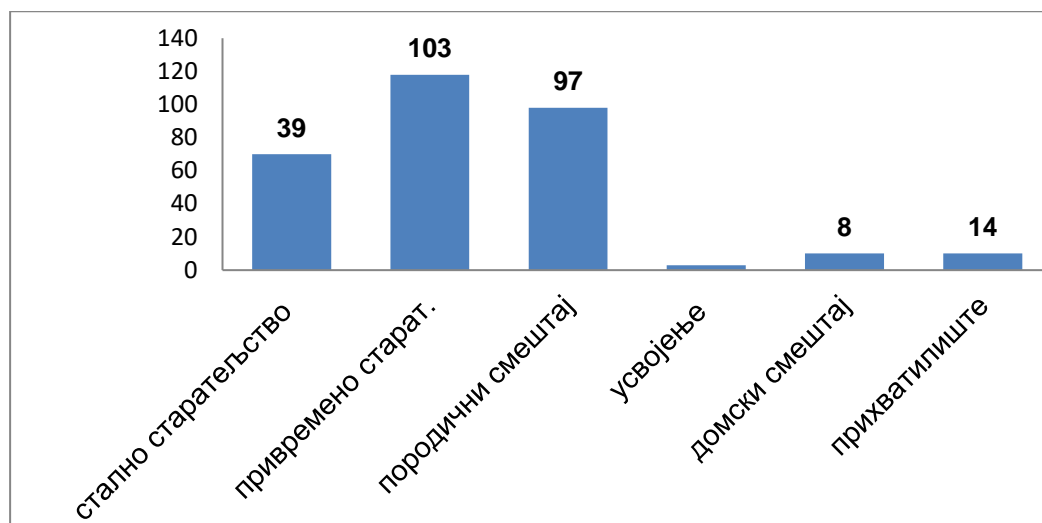
У овој групи су деца из непотпуних породица/ недостатак једног од родитеља, која су се најчешће обраћала за добијање сагласности за распослагање имовином (наследничке изјаве, располагање / управљање имовином у име малолетног детета, после смрти једног од родитеља, отуђење имовине, остваривање разних уверења и сл.). Током 2023. године евидентирано је 314 деце са наведеним потребама.

2.1. ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

У реализацији социјалне и породично-правне заштите деце присутне су следеће услуге: усвојење, старатељство, привремено старатељство, смештај у хранитељску породицу, смештај у установу социјалне заштите, додатак за помоћ и негу другог

лица и увећани dodatak, дневни боравак, смештај у прихватилиште, једнократне новчане помоћи, опрема код првог смештаја и др.

Врста јавних овлашћења за децу, реализована током 2023.године

Старатељство:

Током 2023.године **старатељском заштитом** обухваћена су 142 деце и то:

- **сталним старатељством** обухваћено је 39 деце, од којих је 4 деце новоевидентирани. У односу на 2022.годину смањен је већи број деце овог облика заштите. Најчешћи разлог стављања под старатељство је неадекватно родитељско старање. Од укупног броја деце под старатељством, 19 су женског пола. Током године за 12 деце је престало старатељство, из разлога осамостаљивања . Вршилац дужности старатеља је у 27 случајева био стручни радник Центра. Највећи број ове деце налази се у хранитељским породицама- 24, у установама социјалне заштите-8 деце, док је 7-оро деце збринуто у породицама старатеља/ сродника.

- **привременим старатељством је** обухваћено 103 деце, од којих су 16-оро новоевидентирани корисници. Најчешћи разлози постављања привременог старатеља су: немогућност вршења родитељског права , лечење родитеља, рад у иностранству, издржавање казне затвора и сл., затим неадекватно вршење родитељског старања и регулисање имовинских односа у породици након смрти једног од родитеља, заштита права и интереса деце у хранитељским породицама и сл.

Породични смештај

Током 2023 године на породичном смештају било је 97 малолетних корисника, 49 дечака и 48 девојчица. Током године реализовано је 18 нових смештаја. Укупан број деце на смештају у хранитељским породицама је на нивоу броја заштите у 2022. години. У сродничкој хранитељској породици налазило се деветоро (9) деце.

У погледу узраста, доминантна група деце су деца старости од 6-14 година- 45%; од 15-17 година је 39% деце у хранитељским породицама, док су остала деца- 16% млађа од 5 година.

Током године престао је смештај за осморо деце. На дан 31.12.2023.године на смештају у хранитељској породици/сродничкој је 89 деце.

У 2023.години реализована је услуга повременог смештаја ,коју је користило 13 деце, укупно је примљено 42 нова захтева за коришћење ове услуге.

Повремено су се током године јављали проблеми који се тичу заштите деце без адекватног родитељског и породичног старања и деце и младих са менталним сметњама. Недовољни су постојећи ресурси хранитељских а посебно ургентних хранитељских породица.

Постоји проблем смањеног интересовања грађана за бављање хранитељством. У 2023 години се кренуло са кампањом на националном нивоу, односно регионалном на промовисњу ове услуге.

Овај проблем се превазилазио углавном привременим смештајем деце у Прихватилиште за децу и младе или код сродника. На евиденцији Центра је током године било 79 хранитељских породица у којима су смештена деца као и две хранитељске породице са потврдом о подобности за бављење хранитељством које чекају на смештај деце.

Смештај у установу социјалне заштите

У 2023. години је задржан исти тренд броја деце у установама социјалне заштите. У току године реализова су два нова смештаја за децу старију од 15 година. Као и претходних година и у 2023. години се наставило са праксом упућивања корисника на услугу породичног смештаја, или проналажења могућности за збрињавање деце у природном окружењу (код сродника, старатеља).

Током извештајне године на смештају у установама социјалне заштите је било 8-оро деце (0-18 год.). Установама за смештај нема деце млађе од 5 година. У току године сва деца која се налазе у установама су са сметњама у развоју. Захтеви који су прослеђивани установама за смештај, васпитним установама и за другим установама, одговори су да немају слободне капацитете, недостатак стручног медицинског кадра и да не могу да одговоре адекватно на потребе детета с обзиром на личне карактеристике детета и то је разлог дужег коришћења услуге Прихватилишта за децу и младе у Крагујевцу.

Смештајни капацитети у установама социјалне заштите су недовољни, па одређеном броју деце није обезбеђено трајније збрињавање и дужи временски период налазе се на смештају у прихватилишту. У систему установа у дужем временском периоду недостају специјализоване установе које би осигурале интензивне третмане, лечење и безбедност деци и младима са менталним проблемима и поремећајима у понашању.

Прихватилиште за децу и младе

У извештајној години у оквиру Прихватилишта за децу и младе у Крагујевцу збринута је 14-оро деце (13 деце у 2022. години). У погледу полне структуре, 7 корисника су дечаки и 7 девојчице. Кроз поступак неодложне интервенције, током године збринута је 6 деце, најчешће због неадекватног старања о деци и спречености да се брину о деци.

Заштита права и интереса деце

У оквиру осигурања безбедности, заштите права и интереса деце 15-оро деце је ургентно збринута. Спроведено је 1 поступак за одређивање мера корективног надзора над вршењем родитељског права за 1 дете. Поднете су две тужбе за лишење родитељског права.

Примена васпитних мера према малолетним лицима

Према малолетним лицима Више јавно тужилаштво и Виши суд су у 2023. години изrekli укупно 72 мере и то:

- ✓ 37 васпитних налога: 1 поравнање са оштећеним како би се накнадом штете, извињењем, радом или на неки други начин отклониле, у целини или делимично, штетне последице дела, 29 редовно похађање школе или редовно одлажење на посао и 7 укључивање у појединачни или групни третман у одговарајућој здравственој установи или саветовалишту,
- ✓ 20 мера посебне обавезе,
- ✓ 15 мера појачаног надзора органа старатељства.

Обустављено је 86 налога и мера, од тога 15 за жене и 53 за мушкарце.

Право на помоћ и негу другог лица/право на увећани додатак

Право на помоћ и негу другог лица су у складу са Законом о социјалној заштити у 2023 години користило је 202 малолетна лица (2022.години 201 малолетно лице са сметњама у развоју/инвалидитетом (126 мушког и 75 женског пола), а право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица 135 крисник.

3. ЗАСТУПЉЕНОСТ ПУНОЛЕТНИХ ЛИЦА (МЛАДИ, ОДРАСЛИ, СТАРИЈИ)

Током 2023.године на евиденцији Центра било је укупно 12.927 пунолетних корисника социјалне заштите, што је за 6,7% више у односу на 2022.годину (12.101). У погледу полне структуре, 5725 су мушког аа 7202 женског пола.

Евидентирано је : 1706 младих особа (969 мушког и 737 женског пола),
7393 одраслих особа(3157 мушког и 4236 женског пола),
3828 старијих(1599 мушког и 2229 женског пола),

Повећање броја корисника у 2023. години у односу на 2022.годину испољено је у групи:

- младих особа за 484 корисника (39,6%);
- старијих особа за 531 корисника (16,1%);

Смањење броја корисника је у старосној групи одраслих за 189 корисника/ца (2,5%).

Током 2023.године евидентирано је 3.025 нових корисника (2022-2.313,2021-2509,2020-2595 2019.-2778). Током године, за 379 корисника је престала потреба за даљим радом, па је на дан 31.12.2023.године било 12.548 младих, одраслих и старијих корисника социјалне заштите, што је више за 15,5% у односу на 2022.годину.

Заштита одраслих и остарелих лица реализована је у оквиру две стручне службе Центра:

1. Стручне службе за заштиту одраслих и старијих лица, коју чине 8 водитеља случаја, један супервизор и руководилац. Служба је у 2023.години евидентирала 2.258 нових предмета (у2022-2491, 2.258. 2021- 2610,2020.год.-2.811). Из 2022.године пренето је 765 предмета, па је укупан број предмета у 2023.години био 3.023.

Просечан број предмета по водитељу случаја у 2023.години је 431 предмет, имајући у виду да је Служба током године радила са мањим бројем запослених, није извршен пријем водитеља случаја.

2. Служба за правне послове са канцеларијом за материјална давања

У овој Служби ради 19 стручних радника и то: 2 стручна радника у пријемној канцеларији, 1 административни радник, 2 правна сарадника у писарници, 2 правна сарадника у Канцеларији за материјална давања, 5 стручних радника у Канцеларији за материјална давања и 7 дипл. правника.

У периоду од 01.01- 31.12.2023.г. ова Служба је примила 9.547 нових предмета (2022.г.- 12.119, 2021 – 12.520, 2020.год.- 12.795). Из 2022.године пренето је 3.008 предмета, па је Служба имала укупно 12.555 предмета, што је 58% укупног броја предмета Центра.

3.1. КОРИСНИЧКЕ ГРУПЕ ПУНОЛЕТНИХ ЛИЦА

Радам Службе за одрасла и стара лица обухваћене су следеће групе корисника: одрасли и стари са поремећеним породичним односима, материјално угрожена лица, жртве злостављања и занемаривања, жртве трговине људима, одрасли и стари са сметњама у развоју и инвалидитетом, одрасли са проблемима у понашању, одрасла и стара лица са потребама за домским смештајем и другим услугама локалне заједнице и остала одрасла и стара лица.

Овим категоријама корисника пружају се следеће услуге социјалне и породично-правне заштите: старатељство, привремено старатељство, смештај у установу социјалне заштите, смештај у другу породицу, пружање помоћи грађанима у остваривању одређених права на материјално обезбеђење, додатак за помоћ и негу другог лица, пружање подршке жртвама насиља у породици, упућивање на услуге: помоћ и нега у кући, смештај у дневни боравак, смештај у прихватилиште, социјално становање у заштићеним условима, персонални асистент, услуге Саветовалишта, посредовање код других институција и друге услуге.

Број корисника корисничких група за пунолетна лица у 2023.години

Корисничке групе	Млади (18 - 25)	Одрасли (26 - 64)	Старији (65 - 79)	УКУПНО 2023
Материјално угрожене особе	386	4534	1563	6483
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	281	1624	408	2313
Особе које се споре око вршења родитељског права и остали конфликти у породици	69	176	27	272
Особе са инвалидитетом	100	708	717	1525
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	19	54	16	89
Особе које имају потребе за смештајем	7	168	259	434
Бескућници	0	6	4	11
Остали	804	320	594	1718

Материјално угрожена лица

У структури корисничке групе пунолетних лица у 2023.години доминирају материјално угрожена лица, корисници новчаних давања (НСП, увећана новчана помоћ, једнократне, помоћ у натури) – 6.483 (2022-6894), што је 50% од укупног броја пунолетних корисника а 39% укупног броја корисника Центра у 2023.

У односу на број појединаца/породица испољено је смањење у 2023.години, на дан 31.12.2023.године активно је 1234 појединца/породица што је за 11,5% мање у односу на 2022.годину. Мањи број евидентираних породица резултирао је применом Закона о социјалној карти, односно достављањем благовремених нотификација о променама статуса корисника (приход породице се увећао, имовина корисника се увећала и др.) као и остале активности које је Центар реализовао током године, у сарадњи са Националном службом за запошљавање и другим институцијама у локалној заједници. Сваког месеца, Национална служба за запошљавање је достављала Центру списак корисника који су брисани/скинути са евиденције незапослених лица, из разлога нејављања НСЗ, запошљавања или одбијања радног ангажовања, па је евиденција и корисника новчаних помоћи знатно ажурнија. Већ три године Центар примењује нов начин доласка до података по службеној дужности о непокретности корисника са целе територије Србије, преко Е –зупа, чиме се спречава остваривање права на новчану помоћ лицима која имају приходе и непокретности.

Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања

Током 2023. године евидентирано је 2.313 пунолетних лица која су била изложена неком облику насиља (2022-2.348,2021-1990,2020-2026; 2019-1709;).У укупном броју одраслих корисника, жртве насиља у породици су заступљене са 17,9%.

Значајан број корисника је пренет из претходних година, обзиром да поступци према законима о заштити жртава насиља у породици трају дуже ,понављање насиља, изрицање мера заштите, спровођење плана подршке и сл..

Особе са инвалидитетом

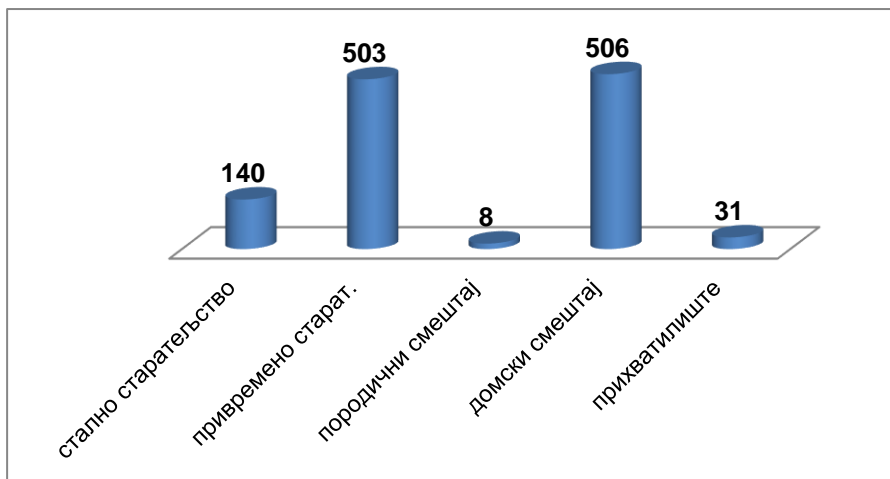
Током 2023.године евидентирно је 1525 лица (2022.г.-1.596). У укупном броју одраслих корисника, особе са инвалидитетом су заступљене са 11,8%.

У погледу структуре инвалидитета, евидентирана су: лица са телесним инвалидитетом- 773, са интелектуалним-266, ментално ометена-319, вишеструко ометени- 69, лица са сензорним поремећајима- 92, са первазивним развојним поремећајима - 6.

Међутим, на евиденцији Центра је све већи број одраслих и остарелих лица која имају ограничене способности и тешкоће за самосталан живот - хронично оболела лица, самачка, па је заправо број лица којима је потребна подршка знатно већи. Међу овим корисницима су лица која су на смештају у установама социјалне заштите, лица која остварују права на додатак и помоћ другог лица код који није познат степен инвалидитета, као и они који имају потребу за коришћење услуга социјалне заштите у заједници.

3.2. ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА

Јавна овлашћења за пунолетна лица у 2023.години

Старатељство

У 2023. години реализована је старатељска заштита за 643 пунолетних корисника, и то:

- Стално старатељство- 140 лица. Током 2023. године донето је 18 судских одлука за лишење пословне способности.
- За 97 корисника непосредни старатељ је стручни радник Центра, а за 43 корисника неко од сродника или друга физичка лица. Највећи број ових лица се налази на смештају у установама за смештај (126), док се остала лица налазе у породицама или код сродника/старатеља.
- Привремено старатељство - евидентирано 503 корисника. У 2023. години евидентирано је 106 нових корисника у поступку одређивања привременог старатељстава. У односу на 2022 годину број корисника је већи за око 6,1% (474). Током године евидентирано је 535 захтева, који се односе на: постављање привременог старатеља у поступцима реализовања смештаја у установу социјалне заштите, у поступцима располагања пензијама, заштите личности и интереса у судским поступцима, преиспитивања услуге и сл.

На крају календарске године, привременом старатељском заштитом је обухваћено 408 лица.

Смештај корисника

А) Породични смештај

Током 2023. године 8-оро корисника је било обухваћено услугом породичног смештаја у старосној групи младих особа.

Б) Смештај у установу социјалне заштите

Током 2023 године услугу смештаја користило је 506 лица (2022.г.-492,2021-480,2020-448; 2019.457; 2018-450). У односу на претходне године евидентирано је повећање броја корисника ове услуге за 2,8%. Током 2023. године евидентирано је 205 нових захтева за смештај у установу социјалне заштите (2022-235,2021-226, 2020-214; 2019-292; 2018-235). Реализовано је 166 смештаја, за 153 корисника је због смрти престао смештај, па је на дан 31.12.2023.године на смештају у установама социјалне заштите 353 лица.

Старосна структура корисника смештаја у установу социјалне заштите

- **млади-7** лица (4 мушког пола, 3 женског), на дан 31.12.2023 -6 корисника/ца;
- **одрасла лица** -158 лица(84 мушког, 74 женског пола). Највећи број ових корисника налази се на смештају у Заводу за заштиту одраслих "Мале Пчелице"-119 корисника.
- **старија лица**-341 лица(152 мушког и 189 женског пола). У току године смештај је реализован за 140 лица (у2022-89, 2021-98, 2020-51 у 2019-72).

За 53 лица је током 2023.године престала потреба, па је 31.12.2023.на смештају 188 корисника.

У Установи за одрасле и старије Крагујевац током године услугу смештаја користио је 321 корисник/ца .На дан 31.12.2023.године услугу користи 242 корисника/це. Мањи број корисника смештаја налазе се у Геронтолошким центрима у другим општинама, по личном захтеву, ГЦ Бежанијска коса, ГЦ Матарушка бања итд.

Служба се током године сусретала са проблемима недостатка слободних места за смештај лица са сметњама у развоју, лица са проблемима у менталном функционисању, лица са телесним оштећењима, лица која су бивши зависници од алкохола и психоактивних супстанци, лица која су боловала хепатит Ц, ХИВ позитивни, бивши осуђеници који су радно неспособни, болесни и без сродника, као и они којима у отвореној средини није могуће пружити адекватну подршку,лица који су зависници од алкохола (услед медицинских индикација за смештај у специјалну установу, ризични по личну и безбедност других).

Некада је разлог за немогућност пријема попуњеност капацитета, а некада установа одбија пријем услед немогућности да обезбеди адекватне услове, поготову када су у питању лица која испољавају неки облик асоцијалног понашања (што може бити последица менталних болести). Корисницима су предочене могућности реализације смештаја у установама смештаја у приватном сектору, а по упутству и препоруци надлежног Министарства.

У континуитету током 2023.године био је проблем пријема корисника у прихватилиште за одрасла лица. Капацитет за пријем је ограничен на 8 корисника, у Прихватилишту за одрасла лица „Свети Јоаким и Ана,, за кориснике града Крагујевца, тако да и током 2023.године није решен проблем збрињавања одраслих и старих лица.

Ц) Смештај у Прихватилиште за одрасла и старија лица - током 2023.године збринута су 31 лица. У односу на 2022. годину, број реализованих смештаја је исти. У погледу полне структуре корисника Прихватилишта, 11 је женског пола а 20 корисника мушког пола. У погледу старосне структуре корисника, 15-оро су одрасла а 16-оро старија лица.

Почетком 2021.године отворено је Прихватилиште за одрасла лица при "Човекољубљу" капацитета осам корисника, за подручје Крагујевца. Међутим, током 2023.године потребе за ургентним смештајем биле су веће од ових капацитета.

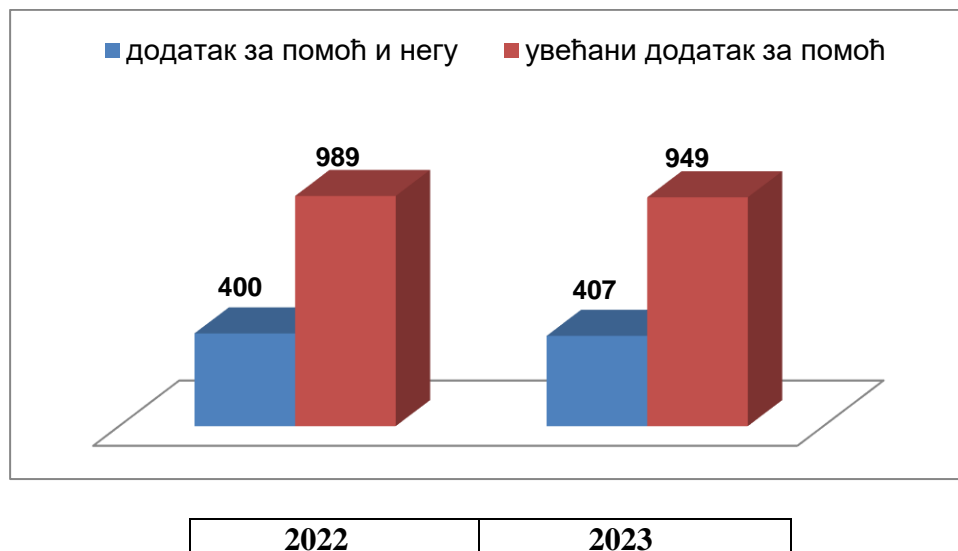
Током године, стручни радници су се константно сусретали са проблемом ургентног и неодложног збрињавања одраслих/старих лица, како у време радног времена, тако и током дежурства у ситуацијама када је обустављен пријем корисника у Прихватилише за одрасла и стара лица. Проблеми су били присутни у ситуацијама када је угрожено лице потребно ургентно сместити (излазак из болнице, или се ради о бескућнику, или је лице затечено на улици из других разлога, а његово целокупно, а пре свега здравствено стање захтева стручну негу, заштиту и надзор).

Остале услуге за старије особе у заједници

Услуга помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и дневни боравак за старије је препозната као веома значајна, а у циљу унапређења квалитета живота корисника и спречавања одласка у установу социјалне заштите.

Током године, Центар је на услугу Помоћ у кући упутио 29 остарелих особа и 3 особе на услугу Дневни боравак за старије. Имајући у виду све већи број старијих особа на подручју града Крагујевца, неопходно је даље развијање ових и нових услуга, као обезбеђивање доступности ових услуга на сеоским подручјима.

Право на додатак за помоћ и негу другог лица/увећани додатак

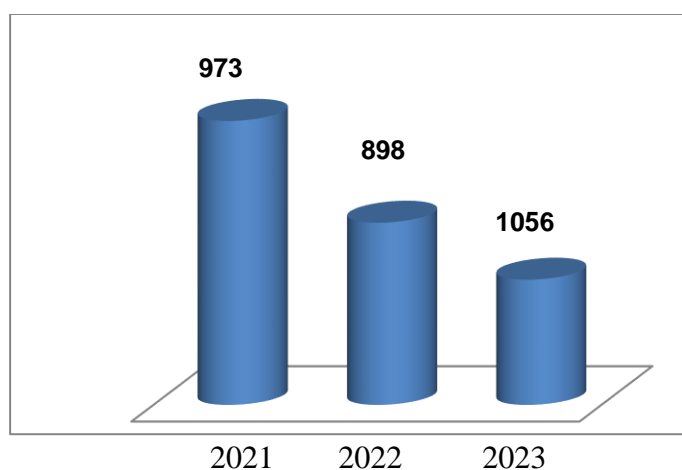
Право на додатак за помоћ и негу другог лица користило је 407 корисника/ца а право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица користило је 949 лица.

У периоду од 01.01.2023.г. до 31.12.2023.г. за остваривање права на додатак за помоћ и негу другог лица евидентирано је 439 нових захтева а за право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица истом периоду евидентирано је 561 нови захтев.

4. ЗАШТИТА ЖРТАВА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

У периоду од 01.01.2023 до 31.12.2023.године Центар за социјални рад „Солидарност“ у Крагујевцу је евидентирао 1056 пријава сумњи на насиље у породици и за занемаривање деце.

Број пријава за сумњу на насиље у период у 2021-2023.године

У односу на претходне године настављен је тренд пораста броја пријава: у односу на 2022 око 17,6%.

Пријаве за сумњу на насиље према томе ко их је поднео у 2023.

Члан породице	24
друго лице ван породице	29
полиција	854
суд/тужилаштво	29
орган старатељства по службеној дужности	35
жртва	70
неко други/анонимна пријава	15
УКУПНО:	1056

Анализа подносилаца пријава показује да преко 80% од укупног броја пријава долази од полиције.

Структура пријава према старости:

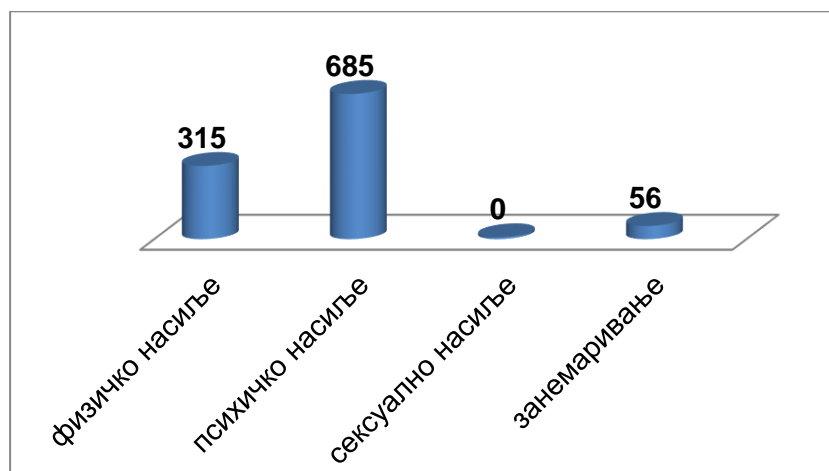
- 79 пријаве односе се на сумње на злостављање и занемаривање деце;
- 977 пријава за сумњу насиља над пунолетним лицима.

Од укупног броја пријава, 738 се односе на жене (70%). Оне трпе насиље најчешће од својих брачних/ ванбрачних партнера, од својих бивших партнера и од других чланова породице/сродника.

Међу пријавама које се односе на кориснике мушког пола (318 укупно), највећи број се односи на пријаве одраслих и старијих који су жртве од стране деце, брата или сестре, од партера.

Кад су у питању пријаве за сумњу насиља над старијим особама(укупно 170), најзаступљеније је насиље од деце, од стране супружника и од других сродника/лица.

Број нових пријава према доминантном облику насиља

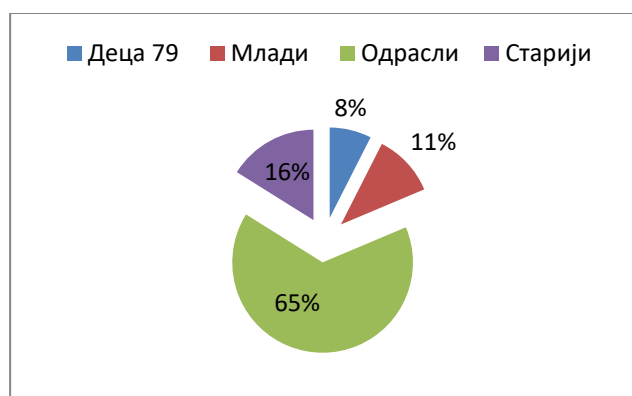

Доминантан облик насиља је психичко насиље - 65%, физичко насиље се јавља у 30%, занемаривање у 5%.

У складу са успостављеном организацијом рада у Центру пријаве сумњи на насиље усмераване су, зависно од садржаја примљене пријаве на Службу за заштиту деце и младих и на Службу за заштиту одраслих и старих .

- Током 2023.године евидентиран је 977 случајева породичног и партнерског насиља, . У погледу полне структуре, 707 жртва је женског а 270 мушког пола.

Број ново пријављених случајева према старости

- Укупан број жртава породичног насиља, у свим старосним групама (са пренетим случајевима из претходних година) на којима је Центар радио 2023.години је већи за 17,6%, што упућује на закључак да стручни поступци дуго трају, да се понављају насиља у породици и пријаве за исте жртве.

Ступањем на снагу Закона о спречавању насиља у породици (“Сл. гласник РС“, бр.94/2016) уређује се спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у пружању заштите и подршке жртвама насиља у породици.

За спречавање насиља у породици и пружању заштите жртвама породичног насиља одређеним овим законом надлежни су полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови као надлежни органи и центри за социјални рад као установе. Што се тиче самог поступка од суштинског значаја је пријава и препознавање насиља у породици. Центри за социјални рад дужни су да неодложно пријаве полицији или јавном тужиоцу свако сазнање о насиљу у породици. У даљем поступању надлежног полицијског службеника процењује се ризик. Надлежни полицијски службеник најчешће тражи мишљење центра за социјални рад о постојању ризика од насиља у породици. Ако после процене ризика надлежни полицијски службеник установи непосредну опасност од насиља у породици доноси се наређење којим се изриче хитна мера учиниоцу, који је доведен у надлежну организациону јединицу полиције.

Хитне мере су: мера привременог удаљавања учиниоца из стана и мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву и прилази јој. Наређењем могу да се изрекну обе мере. Након тога, после пријема обавештења, процене ризика и наређења основни јавни тужилац вреднује процену полиције и уколико процени непосредну опасност дужан је да суду поднесе предлог да се хитна мера продужи у року од 24 сата. Трајање хитне мере коју изриче надлежни полицијски службеник траје 48 сати од уручења наређења. Суд може хитну меру продужити за још 30 дана.

- У оквиру примене Закона о спречавању насиља у породици полиција и суд су током 2023.године изrekli 1632 хитне мере(у 2022.г.- 1854, 2021 г. 1758) .

Број хитних мера изречених учиниоцима -јануар-децембар 2023. год.- према врсти мере и службеном лицу које изриче меру			
Број хитних мера	Службено лице које изриче меру		УКУПНО
	Полицијски службеник	Суд	
Мера привременог удаљења учиниоца из стана	367	1	368
Мера привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој	744	520	1264
УКУПНО	1111	521	1632

Број изречених хитних мера мањи је за 222 у односу на број у 2022.години, када је изречено 1854.

Током 2023.године Полиција је изрекла 1.111 (у 2022.-873,2021- 935,2020-984; 2019-години 665) а Суд продужио 521 хитну меру (2022.г.-873,2021- 823, 2020.-811;2019.год.526 хитних мера). У погледу структуре хитних мера, 368 мера се односи на меру привременог удаљења учиниоца из стана, а 1264 хитних мера на Меру привремене забране учиниоцу да контактира жртву насиља и прилази јој. Током године у великом броју случајева је долазило до понављања хитних мера, услед поновљених насиља, али и кажњавања починиоца насиља због прекршених хитних мера (новчана казна,затвор).

Током године реализовано је редовно учешће стручних радника Центра, руководиоца и супервизора,у раду Групе за координацију при тужилаштву. Руководиоци Служби Центра и супервизори су ангажовани у припреми и раду Групе за координачију и сарадњу на заштити жртава насиља у породици, чији се састанци одржавају два пута месечно у Основном јавном тужлаштву.

Током године донето је 335 (2022.-328, 2021-255) индивидуалних планова заштите и подршке жртвама насиља.

Сарадња са Полицијском управом Крагујевац реализује се скоро на дневном нивоу, са ОЈТ-ом по утврђеној динамици, по процедурама утврђеним формалним прописима и праксом, која прати упуте ресорних Министарстава, кроз рад Групе за координацију при ОЈТ-у Крагујевац за спречавање насиља у породици. Припрема за рад у Групи подразумева израду извештаја, допунских извештаја и планова. Извештаји се излажу на Групи, а потом и доноси заједничка одлука Групе, са предлогом мера и планираних активности.

Велики број пријава, ограничено време за поступање, висок степен одговорности, очекивања ресорних Министарстава али и јавности да се унапреде системи и њиховим координираним деловањем обезбеди жртвама насиља ефикаснија и свеобухватнија заштита, чини све скупа рад сложеним и захтевним у погледу издвајања потребног времена за рад.

У периоду примене Закона и учествовања у раду Радне групе за координацију и сарадњу испољене су и тешкоће, које се односе на несразмеру између броја пријављених/откривених случајева насиља у породици и кадровских ресурса у Полицијској управи, ОЈТ и Центру за социјални рад.

У 2023. години Суд је донео 68 пресуда (2022-58,2021-58пресуда) у вези са одређивањем мере заштите од насиља у породици, и то: забрана даљег узнемиравања члана породице 35, забрана приближавања члану породице-13; забрана приступа у простор око места становања-19; налог за иселење -1.

Током 2023.године, Центар је поднео 2 тужбе за одређивање мере заштите од насиља у породици за одрасла лица. У извештајној години поднете су две тужбе за потпуно лишење родитељског права.

- У 2023.г у Прихватилишту за жртве насиља у породици збринато је 19 жена и 22 деце, издат је 21 упут за смештај, за једну корисницу смештај је реализован два пута а за другу три пута. У односу на претходну годину, број корисница Прихватилишта је на сличном нивоу. Све кориснице су са подручја града Крагујевца. Женама у Прихватилишту је обезбеђено бесплатно правно заступање у кривичним и грађанско-правним поступцима. Подршка женама жртвама насиља је пружана кроз психолошко саветовање, упућивање на услуге у заједници, новчану помоћ, посредовање у запошљавању, радно ангажовање и др. Жене, жртве насиља су упућиване и на друге услуге у заједници (Саветовалиште за брак и породицу, Саветовалиште за ментално здравље), пружана им је материјана помоћ, укључиване су у радно ангажовање у различитим установама у локалној заједници.

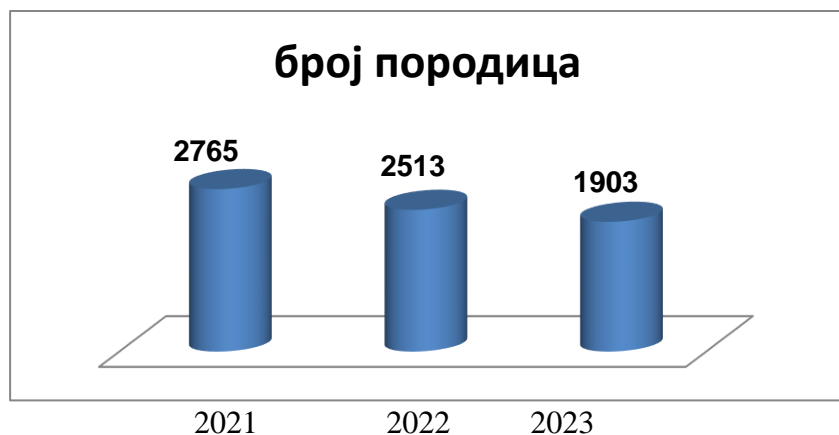
5. СОЦИО МАТЕРИЈАЛНО УГРОЖЕНИ КОРИСНИЦИ

Корисници социјалне заштите остварују право на различите врсте материјалне подршке у складу са Законом о социјалној заштити и Одлуком о социјалној заштити града Крагујевца, у циљу обезбеђења егзистенцијалног минимума и подршке социјалној укључености. Материјална подршка се остварује путем новчане социјалне помоћи, увећане новчане социјалне помоћи, једнократне новчане помоћи и помоћи у натури.

Наведена права је у 2023.години користило 8280 корисника/ца свих старосних група материјално необезбеђених лица, што представља 4,8 % укупног броја становника града Крагујевца. У укупном броју корисника, 1797 су деца а 6483 млада, одрасла и старија лица. У односу на 2022.годину, број корисника је мањи за 5,6%.

А) Права на новчану социјалну помоћ (Закон о социјалној заштити)

Број породица-корисника права на НСП. у периоду 2021-2023.година

Током 2023.године евидентирано је 1.955 поступака за новчану социјалну помоћ, са 108 пренетим захтевом из 2022.године, Центар је имао укупно 2.063 захтева. У односу на број захтева у 2022.години, број захтева је мањи за 3 захтева.

Током 2023.године право на новчану социјалну помоћ користило је 1.903 појединца/породице, у оквиру којих је било 4.262 лица, што је 2,5% укупног броја становника Крагујевца.

Од укупног броја породица, 509 су новоевидентирани породице. У погледу полне структуре корисника, у 56% су заступљене жене а у 44% мушкарци.

Структура породица према броју чланова у 2022.

	Број породица	Укупан број лица
1 члан	908	908
2 члана	399	798
3 члана	203	609
4 члана	180	720
5 чланова	117	585
6 чланова	58	348
7 и више	38	294
УКУПНО	1903	4262

У структури корисника према броју чланова породице, које су оствариле право, најзаступљеније су једночлане породице - 48%; породице са два члана су заступљене са 21% од укупног броја породица, са 11% су заступљене трочлане, 9% са четири члана, док је са пет и више чланова 11% породица.

На дан 31.12.2023.године на евиденцији Центра је 1234 породице –корисника новчане помоћи, односно 2.866 појединаца. У укупном броју корисника новчане социјалне помоћи радно способни корисници чине 32%, а радно неспособни за рад 68%.

Исплата наведеног права из надлежног министарства током године је била континуирана и без кашњења, уз подршку и за исплату једнократне новчане помоћи за кориснике новчане социјалне помоћи, према закључку Владе РС.

Статистика корисника новчане социјалне помоћи према врсти новчане помоћи

Врста новчане помоћи	Деца	Млади	Одрасли	Старији	УКУПНО
НСП	12	14	281	28	335
Увећана НСП	10	21	468	182	681
Ограничена НСП	5	10	840	32	887
Укупно	27	45	1589	242	1903

У 2023.години право на посебну новчану накнаду остварило је 11 корисника/ца.

У извештајној години студенти Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, у сарадњи са Центром за социјални рад, по 13 пут организовали су хуманитарну акцију “Студентско срце“.У просторијама Економског факултета уручени су пакети за 14

материјално угрожених породица, односно 14 деце су примили пакете хране , хигијене и гардеробе.

Црвени крст Крагујевац је у децембру месецу 2023.године организовао традиционалну поделу пакетића за децу старости до 10 година, чији су родитељи корисници Програма "Народне кухиње". Укупан број деце која су добила пакетиће је 159 из 81 породице.

Б) Права финансирана средствима града Крагујевца(Одлука о социјалној заштити града Крагујевца)

Права на материјалну подршку утврђена овом Одлуком су:

1. Право на једнократну помоћ;
2. Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу;
3. Право на путне трошкове и исхрану пролазника;
4. Право на накнаду трошкова сахране;
5. Право на бесплатан оброк.

У току 2023 године поднето је 4.823 нових захтева, што је у односу на број захтева у 2022.години (5.918), више за 41 захтев . Са 1.127 пренетих захтева из 2022.године, Центар је у 2023.години имао укупно 5.959 захтева. Током године евидентирано је 6 захтева за права код којих нису испуњени услови/одбијени/обустављени.

У структури новоевидентираних једнократних новчаних помоћи у 2023.години, највећи број захтева односи се на право на:

- ✓ једнократну новчану помоћ (задовољавање основних животних потреба, набавка лекова и сл.) - 4.758, што је 74% од укупног броја захтева (2022-4.134,2021-4669,2020-4468),
- ✓ Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу – 5,
- ✓ Право на путне трошкове и исхрану пролазника – 1,
- ✓ Право на накнаду трошкова сахране – 59,
- ✓ Право на бесплатан оброк 47.

Континуирано увећање захтева Центру за остваривање једнократних и других новчаних давања указује на присуство великог броја породица и појединаца, којима је ова врста помоћи неопходна. Све породице које остварују право на новчану социјалну помоћ, јављају се Центру и за остваривање права на једнократну новчану помоћ.

У складу са потписаним Споразумом о сарадњи са месним заједницама, установама у локалној заједници, којим је дефинисан поступак реализације права на једнократну новчану помоћ-добровољно радно ангажовање радно способних лица, која се налазе у стању социјалне потребе,просечно месечно је било ангажовано 135 лица, са месечним износом од 8.000,рсд, уколико остваре 100 сати ангажовања.

Структура предмета једнократних новчаних помоћи у 2023.години

Табеларни приказ реализованих права и услуга у социјалној заштити 2023. године*			
Назив права/услуга	Број корисника	Укупно планираних средстава у буџету Града за	Укупно исплаћених средстава у буџету Града за

		2023. годину	2023. годину
Право на једнократну помоћ	3285 породица, појединаца ,односно 5051 корисника/ца	92.424.000,00 рсд	86.110.500,00 рсд
ЈНП-добровољно радно ангажовање	135 корисника	14.322.600,00 рсд	12.856.400,00 рсд
Право на опрему корисника за смештај у установу или другу породицу	7 корисника	240.000,00 рсд	237.000,00 рсд
Право у посебним случајевима (члан 76 Одлуке)	5 корисника	1.450.000,00 рсд	860.000,00 рсд
Право на путне трошкове и исхрану пролазника	1 корисник	10.000,00 рсд	3.000,00 рсд
Право на накнаду трошкова сахране	67 корисника	4.000.000,00 рсд	3.251.933,53 рсд
УКУПНО		112.446.600,00 рсд	103.318.833,53 рсд

За реализовање свих права по Одлуци у 2023. години, планирана су средства у износу од 112.446.600,00 динара. Закључно са 31.12.2023. годин, реализовано је 103.318.833,53 динара.

У 2023. години по закључку Владе РС, 05 Број 401-11253/2023 ,од 14.11.2023. године исплаћено је 14.250.000,00 динара за 285 радника "Застава камиони".

Одлуком града Крагујевца ,Привременог органа града Крагујевца број 553-2013/23-XXXII, од 07. децембра 2023. године признате су и реализоване једнократне помоћи , за 2816 корисника/ца права новчане социјалне помоћи у износу од 39.424.000,00 рсд, односно извршена је исплата по једном кориснику у износу од 14.000,00 рсд. Средства су обезбеђена Одлуком о буџету града Крагујевца за 2023. годину.

На иницијативу Удружења грађана «Ромски културни и просветни центар «за лица која се налазе у стању социјалне потребе, признато је право на једнократну новчану помоћ ,за 625 лица ромске националности ,у износу од 1.562.500,00 динара .

Право на коришћење бесплатног оброка, који се реализује Црвеном крсту Крагујевац, у 2023. години користило је просечно месечно 491 појединац- породица, односно дневно је реализовано 870 оброка.

IV. ОСТАЛИ СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЦЕНТРА

- **Услуге процене и планирања**

У 2023.години стручни послови обављали су се у складу са Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад .

Евалуација планова заштите вршила се у сарадњи са корисником, односно дететом, у складу са узрастом, са родитељима, одраслим или старијим корисником. Евалуација планова се одвијала кроз супервизијски преглед. У појединим случајевима евалуација је рађена и по организовању конференције случаја.

Супервизијски послови у Центру за социјални рад организовани су у оквиру Службе за заштиту деце и младих са три супервизора и у Служби за заштиту одраслих и старих са једним супервизором. На нивоу Центра осам стручних радника има завршен програм обуке за супервизијске послове и поседује лиценцу за супервизију основних стручних послова.

Супервизијски процес се одвијао кроз групне и индивидуалне супервизије састанке.

У 2023.години у 347 случајева супервизор је радио као водитељ случаја. За један број водитеља случаја са краћим радним стажом је реализована додатна обука и подршка у предметима заштите деце од злостављања и занемаривања, партнерског насиља, спровођењу мера старатељске заштите, комплекснијим поступцима за вршење/лишење родитељског права, преговарања и мотивације корисника у отпору.

Посебна пажња је посвећена учешћу у раду Групе за координацију и подршку жртвама насиља у породици којом координира Основно јавно тужилаштво. Водитељима случаја су на располагању стручна упутства/елементи за извештавање на Групи али и елементи за спровођење евалуације инерсекторских планова .

Месечно и тромесечно је са супервизорима праћено поступање по примљеним захтевима. Супервизори и руководилац су укључени у тимове при разматрању годишњих извештаја старатеља. Замену супервизора током годишњег одмора, боловања и одсустава по другим основима обављају руководилац/други супервизор. Замену одсутног водитеља организују супервизор и руководилац примерено околностима случаја.

У 2023. години примљено је 16 нових притужби и приговора на рад Центра, а укупно, са пренетим број притужби је 28.

- **У 2023.години сачињено је 5.480 пријемних процена/пријемних листова.**

- **Остали послови Центра/израда уверења, потврда**

ОСТАЛИ ПОСЛОВИ	Број
уверење да није одређена мера заштите од насиља у породици	78
уверење о пословној способности	142
уверење о непосредној бризи о мал.детету	40
уверење за отпуст из држављанства	24
потврда за подобност бављења хранитељством	2
потврда у вези материјалних давања	446
уверење да мајка/отац брине о детету	1129
УКУПНО	1861

У 2023.години евидентирано је 1861 захтев грађана који се односе на различита уверења и потврде, а у циљу остваривања различитих права.Највећи број захтева односи се на издавање уверења да мајка, односно отац брине о детету, у поступку остваривања права на родитељски додатак- 1129.

У извештајној години издато је 3 уверења ради остваривања права по Уредби Владе РС на новчана средства , изградњу, учешће у куповини ,односно куповини породично-стамбене јединице.

- **Услуге неодложне интервенције**

Сагласно Закону о социјалној заштити и Посебном колективном уговору за социјалној заштити и Одлуци директора о Плану приправности стручних радника, Центар обезбеђује услуге неодложних интервенција 24 сата дневно. У периоду јануар - децембар 2023 године реализовано је укупно 478 сати активног дежурства и 6.077 сати пасивног дежурства .Надлежно министарство је пренело Центру укупно 854.840,98 динара.

За активно дежурство у 2023 .години град је пренео 15.531,96 динара за 21.5 сат и за 154,5 сати пасивног дежурства 12.825,29, укупно 28.357,25 динара.

- **Услуге у локалној заједници**

- **Социјално становање у заштићеним условима** је услуга која актуелним корисницима обезбеђује становање у наменски изграђеним објектима, стручну подршку и одговарајуће облике помоћи у самосталном живљењу. Током године овом услугом је обухваћено 272 лица на три локације у граду у 103 стамбене јединице. Ово право реализовано је у сарадњи са Локалном самоуправом.

Број издатих упута за услуге социјалне заштите у 2023.год.

Прихват илиште за децу и младе	Прихват илиште за жртве насиља у породици	Прихвати лиште за одрасле и старије особе	Дневни боравак за децу и младе са проблемом у понашању	Дневни боравак за децу из породица у ризику	Саветова лиште за брак и породицу	Дневни боравак за старије особе	Помоћ и нега у кући
14	41	31	20	11	47	8	39

У посматраном периоду Центар је на друге пружаоце услуга социјалне заштите у зависности од захтева за коришћењем услуге упућивао кориснике/це за услугу Лични пратилац детета, услугу Персоналне асистенције и на услугу Дневни боравак за одрасле са сметњама у развоју,за које град Крагујевац у складу са Законом о социјалној заштити набавља услуге путем јавних набавки .

У 2023.години услугу Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју при ШОСО „Вукашин Марковић“ користило је 66 деце и младих.

Од 2019.године реализује се и услуга **персонална асистенција**, а намењена је пунолетним лицима са инвалидитетом са процењеним I или II степеном подршке која је

кориснику неопходна за задовољавање личних потреба и укључивања у образовне, радне и друштвене активности у заједници. Према подацима Центра за самостални живот Крагујевац ову услугу у 2023.години користило је 13 корисника/ца.

Услугу Дневни боравак за одрасле са сметњама у развоју чији је пружалац Социјална кооператива „Вивере“ у 2023.години користило је 14 корисника.

Изменом Одлуке о социјалној заштити града Крагујевца у 2021.години предвиђена је услуга Лични пратилац, намењена деци са инвалидитетом, односно са сметњама у развоју, којима је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима. Услов за остваривање права на ову услугу је укљученост детета у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе. Центар је на предлог корисника процењивао потребу и задовољавање критеријума за остваривање права на ову услугу, а реализовао је лиценцирани пружалац услуге.

У 2023 години Центар је на коришћење услуге лични пратилац , упутио 27 корисника.

Сарадња са другим институцијама у локалној самоуправи и Републици

Током 2023.године реализована је сарадња са надлежним министарствима, Локалном самоуправом, Републичким заводом за социјалну заштиту РС, Комором социјалне заштите, стручним удружењима, установама социјалне заштите, како у граду тако и шире у Србији, удружењима, медијима и свим осталим социјалним актерима (судство, школе, полиција, здравствене организације).

Сарадња са Локалном самоуправом реализована је континуирано, по питању Примене Одлуке о социјалној заштити Града Крагујевца, превазилажења актуелних проблема грађана, покретања разних иницијатива на пољу унапређења положаја корисника идр.

Сарадња са Регионалним Центром за породични смештај и усвојење је усмеравана на унапређење заштите деце на породичном смештају. Посебно је акценат био на питању повећања броја деце која се смештају у сродничке хранитељске породице ван подручја Града Крагујевца, проблему изненадних прекида ургентног смештаја адолесцената са проблемима у понашању и психичком функционисању.

Сарадња са Центром за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ била је усмерена на информисање о лиценцираним услугама, координацију активности у пружању локалних услуга на плану регрутовања већег броја корисника од стране Центра. Сарадња са установама социјалне заштите, у заштити одраслих и старијих корисника била је континуирана, са честим контактима са стручним радницима установа, а у циљу проналажења могућности за благовременим смештајем лица која су била у стању потребе, односно смањења периода чекања.

Реализована је комуникација са органима правосуђа, Полицијском управом Крагујевац са циљем унапређења сарадње у складу са Споразумом, дефинисаним обавезама и одговорностима.

Као и претходних година, стручни радници Центра су учествовали у радним телима Асоцијације центара за социјални рад, стручни радник је члан Скупштине Асоцијације центара за социјални рад, Удружења стручних радника социјалне заштите, Савета за здравље Града Крагујевца, Савета за запошљавање, Мобилног тима и др..

- **Аналитичко-истраживачки рад**

У 2023. години обављени су следећи послови:

- Сачињен је Извештај о раду Центра у Крагујевцу за 2022.годину;
- Сачињен План рада Центра за социјални рад за 2024 годину;
- Сачињаване месечне и кварталне анализе евидентираних захтева за рад, у сарадњи са руководиоцима служби, у циљу редовног сагледавања ажурности на предметима, вођења прописане евиденције и сагледавања оптерећености служби;
- Информисање јавности о актуелностима у раду Центра;
- Сарадња са медијима, НВО, осталим установама и институцијама;
- Ажурирање сајта Центра за социјални рад;
- Ажурирање Информатора о раду Центра за социјални рад током године;
- Активно учешће у сегменту унапређења вођења евиденције и документације Центра;
- Сарадња са различитим актерима на спровођењу пројектних активности;
- Достављање података и упитника релевантним установама и институцијама.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

- Годишњи извештај о раду Центара за социјални рад "Солидарност" представља анализу рада Центра за период од 1. јануара до 31. децембра 2023. годину и израђен је у процесу редовног годишњег извештавања о раду установа у систему социјалне заштите.

- Центар за социјални рад "Солидарност" је реализовао активности и задатке из Плана рада Центра за социјални рад за 2023.годину.
- Током године улагани су велики напори запослених како би се реализовала укупна делатност, у складу са расположивим ресурсима и временом које је било на располагању, као и претходних година.

На дан 31.12. 2023.године Центар има 64 радника, од којих 60 на неодређено време и 4 на одређено. Из средстава Република финансира се 53 радника, од тога 49 радника на неодређено време из буџета РС, док локална самоуправа финансира 11 радника. У погледу родне структуре од укупног броја запослених, 16 су мушког (26,6%) а 44 женског пола (73,4%). У 2023. години престао је радни однос за двоје запослених, отказом уговора од стране запослених.

- Број запослених стручних радника у Центру је недовољан у односу на велики број захтева за рад, велики број корисника и прописане стандарде рада. Због обима посла и сложених проблема већине породица са којима се ради (повера деце у бракоразводним поступцима, насиље, заштита старијих..) са постојећим бројем стручних радника се тешко обављају сви задаци у задатим роковима и по свим предвиђеним стандардима. Сваки стручни радник је у 2023. години имао у просеку 400 корисника, што превазилази све стандарде и нормативе рада у земљама региона.

- Током 2023.године Центар је евидентирао 16.587 корисника социјалне и породично правне заштите, што представља 9,7% укупног броја становника града Крагујевца. У погледу полне структуре, као и претходних година доминирају особе женског пола: 8.913 (54%), док су 7.674 корисника мушког пола(46%).

- Број корисника социјалне и породично правне заштите у 2023.години показује благу тенденцију повећања у односу на претходну годину. У односу на број корисника у 2022.г. евидентирано је повећање 142 корисника. Током 2023.године евидентирано је 4.908 нових корисника (2022.год.-3.278), док је у пасиву

одложено 492 корисника. Закључно са 31.12.2023.године евидентирано је 16.095 активних корисника.

- Као и претходних година, у укупном броју корисника социјалне заштите, доминантну групу корисника у 2023.години представљају одрасли корисници (26-64 година) 44,5%; деца су заступљена са 22%; са 23% су заступљена старија лица, док је најмање заступљена групација младих, старости од 18-25 година старости – 10,4%.
- Смањење броја корисника испољено је у старосним групама деце и одраслих , повећање се бележи у старосној групи младих и старијих , укупан број корисника социјалне заштите, повећан је за 142 корисника/це.
- Током 2023.године реализовано је 18.256 (2022-21.166) услуга,мера,стручних поступака и права социјалне и породично правне заштите корисника.
- У току 2023.године право на новчану социјалну помоћ користило је 1.903 појединца/породице, у оквиру којих је било 4.262 лица, што је 2,5% укупног броја становника Крагујевца.
- Од укупног броја породица, 509 су новоевидентирани породице. У погледу полне структуре корисника у 56% су заступљене жене а у 44% мушкарци.

У структури једнократних новчаних помоћи, примљених у 2023.години, највећи број захтева односи се на право на:

- ✓ једнократну новчану помоћ (за задовољавање основних животних потреба,за лечење и набавку лекова).

Континуирано увећање захтева Центру за остваривање једнократних и других новчаних давања указује на присуство великог броја породица и појединаца, којима је ово право неопходно. Све породице које остварују право на Новчану социјалну помоћ, јављају се Центру и за једнократне помоћи.

- Број услуга социјалне заштите, дефинисане Одлуком о социјалној заштити града Крагујевца и постојећи капацитети актуелних услуга у заједници, не прате у довољној мери потребе корисника (Прихватилиште за децу, Прихватилиште за одрасле и старије особе, породични смештај за децу). Граду недостају и услуге социјалне заштите, као што су: породични сарадник за децу из породица у ризику, породични сарадник за породице са децом са сметњама у развоју, свратиште, породични смештај за одрасла лица, палијативна нега и друге.
- У систему услуга социјалне заштите у Републици Србији у дужем временском периоду недостају специјализоване установе које би пружале интензивне третмане, лечење и безбедност деци и младима са менталним проблемима и поремећајима у понашању. Препознаје се потреба за отварањем одељења дечије психијатрије, јер тренутно у УКЦ Крагујевац ангажован је и даље један дечији психијатар и не хоспитализују се деца до 18 година.
Реализујући делатност, Центар за социјални рад је током 2023.године сарађивао са свим установама социјалне заштите у систему, као и са свим другим установама које су на различите начине укључене на заштити корисника социјалне заштите.

У Крагујевцу, број 55100-491/2024 од 28.02.2024.године

Директор

Предраг Ивковић, дипл.правник